

Perspektif

JULI-AUGUST / TEMMUZ-AĞUSTOS 2011 • Jg./Yıl: 17, Nr./Sayı: 199-200 • İslam Toplumu Millî Görüş Aylık Yayın Organı

NEFSİNİ
BİL!

FİTRE VE ZEKÂTINLA SEN DE BİR KELEBEK UÇUR

FİTRE
9,9€

Fitre ve Zekâtlarımızı en doğru yerlere ulaştırıyoruz.

“Hayr'a yol
gösteren,
(önderlik eden)
onu yapan gibidir.”

Hadis-i Şerif

Islam Toplumu Millî Görüş Sosyal Hizmetler Başkanlığı
Boschstraße 61-65 · 50171 Kerpen
Tel.: +49 (0) 2237 - 656 291 · Fax: +49 (0) 2237 - 656 222
sosyalhizmetler@igmg.de · www.igmg.de

editör

Selamların en güzeli ile

Ramazan'ınız Mübarek Olsun!

Ramazan ayının müjdecisi olan üç aylar içerisine girdik, neredeyse yarısına da gelmiş bulunuyoruz. Allah'ın izni ile Ağustos ayının başında da Ramazan ayına girmiş olacağız. Şimdiden Ramazan ayınızı tebrik eder, Allah'tan Ramazan'ınızı bereketli kılmasını niyaz ederiz.

Oruç ayı Ramazan münasebetiyle dergimizin önemli bir bölümünü, Ramazan ile ilgili yazılara ayırdık. Kadim bir ibadet olarak Oruç, Kadir Gecesi, İftar ve Sahur Âdâbı, Terbiyesiz Nefs, Zekât'ın Toplumsal, Bireysel ve Mâli Boyutları başlıkları altında kaleme alınmış yazılar ile Ramazana dair bilgilerimizi tazelemeyi ve Ramazan'nın hakkıyla idrak edilmesi ve yaşanmasına yardımcı olmayı umuyoruz.

Bu arada izin dönemi de başladı; bu vesileyle Türkiye'ye izine gidenler ve gidecek olanlarımızın oradaki kardeşlerimize selam ve dualarımızı iletmelerini istirham ediyoruz. İzine gitmeyip Ramazan ayını burada geçirecek olan kardeşlerimizin iftar davetleri vermelelerini, verilen davetlere icabet etmelerini ve Teravîh namazlarını da camilerimizde cemaatimiz ile birlikte eda etmelerini tavsiye ediyoruz.

Ayrıca zekat ve fitrelerimizi de camilerimizdeki ilgili kardeşlerimize vererek, bu önemli ibadetlerin gönül huzuru ile yerine getirilmesini tavsiye ediyoruz.

Son olarak Cenab-ı Allah'tan, bu mübarek günleri, bütün insanlık âlemi için hayırlara vesile kılmasını niyaz ediyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere, Allah'a emanet olun.

• Oğuz ÜÇÜNCÜ

Perspektif

IGMG AYLIK YAYIN ORGANI
JULI-AUGUST / TEMMUZ-AĞUSTOS 2011
Yıl/Jg.: 17, Sayı/Nr.: 199-200

Boschstr. 61-65, D- 50171 Kerpen
Tel.: 02237/ 656-0
Fax: 02237/ 656 555
www.igmg.de
E-Mail: dergi@igmg.de

YAYINCI • HERAUSGEBER

Islamische Gemeinschaft Millî Görüş • IGMG e.V.
Amtsgericht Bonn, VR 6621

Vertreten durch den Vorstand:

Kemal Ergün, Vorsitzender; Oguz Üçüncü,
Generalsekretär; Hakkı Çiftçi, stellv. Vorsitzender

Genel Yayın Yönetmeni / Chefredakteur:

Oğuz Üçüncü (Vi.S.d.P)

Dizgi-Layout: İlhan BİLGÜ

Baskı · Druck: Yavuzsöhne-Duisburg

Yayınlanan makale ve fikir yazılarının
sorumlulukları yazarlarına aittir.

*Die in der Zeitschrift veröffentlichten Meinungen
binden die Autoren, nicht die IGMG*

İLAN SERVİSİ • ANZEIGENSERVICE:

Tel.: 02237/ 656-201 • Fax: 02237/ 656 555
E-Mail: tanitma@igmg.de

ABONE SERVİSİ • ABONNEMENT:

Islamische Gemeinschaft Millî Görüş
Lastschriftabteilung:
Boschstr. 61-65, D- 50171 Kerpen
Tel.: 02237/ 656-0 • Fax: 02237/ 656 555
E-Mail: mitglied@igmg.de

Yıllık abone ücreti: 59,-EURO

Jahresabonnement: 59,-EURO

IGMG Genel Merkez Üyelerine Ücretsizdir.

*Für Vereinsmitglieder der IGMG kostenlos
Der Bezugspreis ist im Mitgliedsbeitrag enthalten.*

HESAP NO • BANKVERBINDUNG:

BANK AUSTRIA:

IBAN: AT 23 12 000 515 74 66 56 01
SWIFT: BKAUATWW

içindekiler

gündem

- Türkiye'nin Seçimi..... 5
Namaz Vakitleri Tartışmalarına Bir Katkı 6

teşkilat

- Kadınlar Gençlik Teşkilatı İdareciler Günü 2011 8
Hitabetin Yıldızlarını Seçtik..... 11

islam ve hayat

- Kadîm Bir İbadet: Oruç..... 12
Karanlıktan Aydınlığa: Kadir Gecesi..... 14
Ramazan'la'da Gelen Kur'an..... 16
İftar Âdâbı ve İftar İkrâmı..... 18
Terbiyesiz Nefs..... 20
Zekât'ın Bireysel, Toplumsal ve Mâlî Boyutu..... 22

toplum

- Ramazan Bir Paylaşma Ayıdır, Paylaşmak İse İbadettir.... 24
Câhiz..... 26

dünya

- Afganistan..... 28

kültür

- Denizcilik ve Deniz Kâşifleri..... 30

islam und leben

- Aus der Finsternis in das Licht: Die Kadr-Nacht..... 32
Traditionen im Ramadan – Sahûr und İftâr..... 34

gesellschaft

- Dschâhiz..... 36

aktuell

- Die Wahl der Türkei..... 38

6 NAMAZ VAKİTLERİ TARTIŞMALARINA BİR KATKI

16 RAMAZAN'LA'DA GELEN KUR'AN

28 AFGANİSTAN

Türkiye'nin Seçimi

İlhan Bilgü • ibilgu@img.de

Türkiye 12 Haziran'da seçimini yaptı. 8 yıldır ülkeyi yöneten AKP neredeyse oyların yüzde 50'sini aldı ise de, milletvekili sayısındaki düşüş ile hayal kırıklığına uğradı. Seçimlerde herkes bir başarıdan söz ediyor. Yüzde 10 gibi yüksek bir seçim barajının, daha önceki seçimlerde kendisine sağladığı avantajı bu sefer kaybeden AKP, başarıyı milletvekili sayısına göre değil oy oranına göre değerlendiriyor. CHP hem oy oranı hem de milletvekili sayısındaki artış ile başarı iddiasını sürdürse de, parti içi çatışmalar bu başarıyı gölgeliyor. Öyle görünüyor ki, bu seçimlerin en başarılı hareketi, başta BDP olmak üzere Türkiye'deki sol hareketlerin ortaklaşa oluşturduğu ancak BDP oylarına dayalı "Emek, Demokrasi ve Özgürlük Bloğu" oldu. MHP ise oy ve milletvekili kaybına rağmen, başarıyı yüzde 10 barajını geçebilmekte görüyor.

Bu seçimlerde oy oranları merakla beklenen iki parti daha vardı. Lideri Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın Şubat ayı sonunda vefat etmesi üzerine yeni bir başkanla seçimlere giden Saadet Partisi ile bu partiye genel başkanlık yapmış olan, ancak geçen yaz aylarında aralarında çıkan ihtilaflar sebebiyle ayrılmak durumunda kalan Prof. Dr. Numan Kurtulmuş liderliğindeki HAS Parti'nin oy oranları merakla beklendi. Fakat her iki partinin toplam oylarının, geçen yıl yapılan kamuoyu yoklamalarının dahi altına düşmesi hayal kırıklığı meydana getirdi. Saadet Partisi, "Millet bize, Meclis dışı muhalefet liderliği verdi. Partimiz bütün engellemeler ve tahribatlara rağmen dimdik ayakta duruyor," değerlendirmesi yaparken, HAS Parti de, "Bu fiandan tutmuştur. Millet bize bir daha ki sefere hazırlanın" değerlendirmesinde bulunarak, gelecek dönemlere hazırlanacaklarını ifade etti. Seçim sonuçları, memnun edici olmasa da Saadet Partisi'nin kemikleşmiş bir seçmen kitlesi olduğunu da göstermiş oldu.

Seçim sonrasındaki en önemli tartışmanın yeni bir anayasa tartışması olması, önümüzdeki dönemdeki tartışmaların odağında anayasa değişikliklerinin olacağını gösteriyor. AKP ve CHP anayasa değişikliği ile ilgili uzlaşma işaretleri verse de, bu değişikliklerin halkın istediği şekilde olup olma-

yacağı merak ediliyor. Zira, konuya ilişkin açıklamalarında partiler, uzlaşabilecekleri alanları ortaya koymaktan çok, uzlaşamayacakları alanları öne çıkarıyor. Bu da, herhangi bir değişiklik üzerindeki uzlaşmacı yaklaşıma giden yolu kapatıyor.

Bu kadar yüksek bir oy alan ve 2002 yılından beri girdiği tüm seçimlerde oylarını artırarak iktidarı elinde tutan AKP'nin bundan sonra artık sivil bir anayasa yapılması yönünde engeller bulunduğu şeklinde bir mazereti olmaması gerekir. Kendi oy oranının yetmemiş olması da bu konuda bir mazeret değildir. Zira millet, üst üste iktidarı AKP'nin eline bu umutlarla vermiştir ve artık herhangi bir mazereti de kabullenmemektedir. Özellikle dindar kesmin kamusal alanında karşılaştığı baskıların son bulması, çocukların camilerde Kur'an-ı Kerim (dolayısıyla din dersleri) öğrenmeleri, İmam-Hatip Lisesi mezunlarının üniversiteye girişlerindeki ayrımcılık ve başörtüsü yasağı gibi askerî ve sayet rejiminin kalıntıları olan baskıların ortadan kaldırılması seçmenin en önemli beklentileri arasındadır. Seçmen bunun için artık daha fazla mazeret dinlemek istememektedir.

Bunun için AKP, en azından kendi seçmenine karşı dürüst davranmalı, seçmenin bu konudaki beklentilerine cevap vermeyecek ise de hiçbir mazeret öne sürmeden bu tavrını açıkça ortaya koymalıdır. Dolayısıyla, yasal veya anayasal düzenlemelerin, kendisine yeteri kadar yetki verilmediği iddiası ile geçiştirilmesi kabul edilebilecek bir mazeret olmayacaktır. Bu konuda meclise giren diğer partileri ikna etmek de, seçmenin değil, AKP'nin görevi olacaktır.

Sivil anayasa konusundaki en önemli sorumluluklardan birisi BDP'ye düşmektedir. Meseleyi sadece etnik problemlere dayandırma gayretinden vazgeçmesi gereken BDP, konuya ilişkin olarak AKP ve CHP çevrelerinde oluşan olumlu yaklaşımı daha da cesaretlendirecek adımlar atarak daha uyumlu bir yol çizmek durumundadır. Aksi takdirde, milletin seçimlerin sonucunda verdiği "ortak çalışma" mesajı ve görevini iyi anlamamış olur. Bu da BDP'nin bölgesel ve etnik bir parti kabuğundan çıkmasına yardımcı olacaktır.

Mecliste grubu bulunan partilerin, hem kendi seçmenlerinin hem de bir bütün olarak milletin umutlarını parti taassubuna feda etmeye hakları yoktur. Türkiye'nin böyle bir meclis oluşturarak seçimini yapmasının ardından, şimdi sıra partilerin millete verdikleri sözü tutmalarına gelmiştir. Bu da partilerin kendi seçimi olacaktır. ■

Namaz Vakitleri Tartışmalarına Bir Katkı

İlhan Bilgü • ibilgu@igmg.de

Geçen ay, Müslümanlar arasında, özellikle Türkiye ve bu tartışmaları Türkçe olarak izleyen yerlerde, namaz vakitleri ile ilgili tartışmalar yeniden yoğunlaştı. Özellikle yatsı namazının vaktini kastederek “İslam dünyasında, mevcut namaz vakitleri problemli” diyen İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abdulaziz Bayındır’ın, kutup dairesi içinde yer alan Tromsø kentine gözlem yapmak amacıyla yaptığı ziyaret öncesindeki açıklamaları, bu tartışmaları daha da yoğunlaştırdı. Biz de, IGMG Onursal Genel Başkanı Yavuz Çelik Karahan, İrşad Eski Başkanı Ahmet Özden, Norveç Bölge Başkanı Mehmet Öndeş ve Tanıtma Başkanlığı’ndan Fatih İnan ile birlikte 19-24 Haziran tarihleri arasında Tromsø kentine giderek gözlemlerde bulunduk. Hatta Norveç’in karayoluyla ulaşılabilen ve en uç kuzey noktası olan Nordkapp (Kuzey Burnu) noktasına kadar üç gün/gece boyunca gözlemlerde bulunduk. Tromsø ve daha kuzeydeki Alta şehrindeki Müslümanları ziyaret ettik. Onların, güneşin hiç batmadığı 14 Mayıs ve 27 Temmuz tarihleri ile sadece bir kaç dakika batıp yeniden doğduğu diğer günlerde, ibadetlerini hangi vakitlerde eda ettiklerini müşahede ettik. Onların namaz kıldıkları vakitlerde namaz kıldık. Her ne kadar güneşli bir gün geçirmedik isek de, yağmurlu ve bulutlu bir gece yarısında (ki saat 00.00 olarak kabul edilir) hâlâ gündüz olduğuna şahit olduk.

Gözlemlerimiz esnasında Norveç Bölge Başkanımız Mehmet Öndeş’in şaka yollu da olsa, “Güneşin batmadığı ya da doğmadığı bu yerlerdekilerin işi kolay. Bizim gibi, güneşin battığı ancak bir kaç saat içinde yeniden doğduğu bölgelere bir çare yok mu?” yollu sitemkârâne soruları ile de karşılaştık. Gerçekten de, meselâ Oslo gibi güneşin saat 22.41’de batıp 03.48’de doğduğu yerlerde, güneşin doğuş ya da batışına, husûsen de gecenin her iki tarafındaki şafağın kaybolup kaybolmadığının tesbit edilmediği anlarda, namaz vakitleri Müslümanlar için büyük bir problem arz ediyor. Müslümanların çoğunluğu, geceyi uyumadan geçirecek namaz vakitlerini bekliyorlar. O zaman, “Sizin için geceyi örtü, uykuyu istirahat kılan, gündüzü yayılıp çalışma (zamamı) ya-

pan O’dur,” (Furkan Sûresi [25:47]) ayetinin hikmeti ne olacak? Yoksa, sorun, “49 derece 30 dakika enlemindeki yerler yatsı vaktinin taayyün etmediği yerler olmaktadır. Hanefî mezhebi alimleri, (Almanya’nın kuzey bölgeleri, İskandinavya ülkeleri vb. gibi) yatsı vaktinin girmediği beldelerdeki Müslümanlar üzerine –vakit, namazın şartı ve vacib olmasının sebebi olduğu için- ‘namaz vâcib olmaz’ demişler ve bunları kitaplarında yazmışlardır. Dolayısıyla o beldelerdeki Hanefî mezhebine mensup Müslümanlar, vakti girmediği için kılamadıkları yatsı namazından mes’ûl olmazlar,” hükmüne varılarak çözüme kavuşmuş oluyor mu?

Aslında bu sorulara cevaplar, 1980 yılında Brüksel’de, bütün İslamî cemaatlerin katıldığı bir toplantıda değerlendirilerek, neredeyse belirli kurallarda ittifak sağlanmış durumdaydı. Ancak, bu toplantının eksikliği, karar bölümünde Müslümanlara hâlâ pek çok seçenek sunmasıydı. Bu seçenekler ihtilafları çözmedi. Aksine daha da artırdı. Merhum Prof. Dr. Muhammed Hamidullah da bu konuda belirli bir kanaate varmış ve şu hükmü tercih etmişti. Özetle, “45°nin kuzeyinde (Güney Yarım Küre’de ise güneyinde) bulunan bölgelerde Namaz vakitleri ve (Oruç), güneşin doğuş ya da batışına göre değil, 45°deki vakitlere göre ayarlanabilir. Bunun da Sünnet’de delili vardır. Bununla birlikte asırlardan beri buldukları yerlerde yaşayan Müslümanların ise geleneksel olarak kullandıkları vakti aynen kullanmaları isabetli olacaktır.”¹

Bu yılın Ocak ayı ortasında Tromsø kentinde güneşin doğmadığı zamanlarda gözlemlerde bulunan Prof. Dr. Abdulaziz Bayındır hoca ise bu iki görüşe de karşı çıkarak şunları söylüyor; “İslam ulemasının güneşin gün boyunca ufuk çizgisi üzerine çıkmadığı ve ufuk çizgisinin altına inmediği bölgelerde; Mekke namaz vakitlerine uyulması ya da güneşin görüldüğü en yakın bölgenin vakitlerine uyulması yönündeki fetvaları da delilsiz ve tatminden uzak fetvalar olmuştur.” Bayındır, vakit olmadığı iddialarını da kabul etmiyor: “Buna ilaveten bu gibi bölgelerde bazı vakitlerin oluşmadığını iddia ederek o vakitlerin namazını yok sayan görüşler de ileri sürülebilmiştir. Eğer Allah (cc) tüm insanlardan günün 5 vaktinde namaz ibadetini talep etmişse buna ait kriterlerin de mutlaka bildirilmiş olması gerekir. İletişim ve zaman tespit cihazlarının olmadığı dönem ve/veya yerlerde bireyin namaz ibadetini kendisinin keşfedebileceği kriterlerin ortaya konması

Norveç'in Kutup dairesi içindeki kenti Tromsø kentinde Prof. Abdulaziz Bayındır ile vakitlerin tesbiti ile ilgili olarak müzakere ediliyor

gerekir. Namaz ibadetinden akıl noksanlığı dışında hiç bir bireyin istisnası söz konusu değilse Allah (cc)'in bu ibadetin vakitlerini düzenlememiş olması düşünülemez."²

Aslında ihtilafların ana noktasını "Şafak" tanımı oluşturmaktadır ki, Amerikan ve İngiliz rasathanelerinin³ zaman zaman yaptıkları tanımlarda da şafağın ne olduğu hususunda ihtilaflar söz konusudur. Fakat bu ihtilaflar, Müslümanlar arasında ibadet vakitlerinin tesbitinde söz konusu olunca, dinî bir mesuliyet de yüklüyor.

Prof. Dr. Abdulaziz Bayındır, kış döneminde vakitlerin oluşumunu tesbit ettiğini, bunun delilinin, güneş bir yerde doğmasa bile, İsra Sûresi'nin 78. ayeti olduğunu söylüyor.⁴ Bayındır, bu ayette geçen *Kur'ane'l Fecr* tanımlamasına, genel yorumlardan farklı olarak, "*Sabahın ilk ışıklarının yoğunlaşması*" anlamını verdiği gibi, ayetin sonundaki "*İnne Kur'ane'l Fecri kâne meşhuden*" ibaresine de, "*Fecirdaki yoğunlaşma gözle görülür,*" manâsı veriyor. Dolayısıyla güneşin doğmadığı yerlerde sabah namazı vaktinin girdiğini söylüyor. Fakat, 22-25 Haziran tarihleri arasında, güneşin batmadığı zamanlardaki gözlemlerinin ise kendisini şoke ettiğini, kanaatlerini, Kur'an ayetleri üzerinde yeniden yoğunlaşarak oluşturacağını söylüyor. Daha önceleri, bu bölgelerde karanlığın (gecenin) işaretleri olduğunu söylerken, böyle bir işarete rastlamadığını ifade eden Abdulaziz Bayındır, İsra Sûresi'nin 12. ayetinde geçen ve çoğunlukla "*gecenin karanlığını silip (yerine) eşyayı aydınlatan gündüzün aydınlığını getirdik,*" şeklinde manâlandırılan "*Fe mehavnâ ayete'l Leyli*" kısmının gerçek manâsının, "*gecenin işaretini sildik*" anlamına gelebileceğini düşünüyor. Çünkü, gözlemlerinde gecenin her hangi bir işaretine rastlamamış, güneşi, ufkun üstünde ışıklarını yayarken bulmuştu. Yani, akşam dahî olmamıştı. Fakat tüm bunlara rağmen bu gibi bölgelerde namaz vakitlerinin mutlaka tesbit edilmesi gerektiğini, normal bölgelerde de ayetlerin gösterdiği ve sünnette pratiğini bulan yatsı namazının başlangıç ve bitiş vakitlerinin de yeniden değerlendirilerek kararlaştırılmasını istiyor.

Bu gözlemler ve Prof. Dr. Abdulaziz Bayındır ile yaptığımız görüşmeler, Kur'an ve sünnette geçen namaz vakitleri tanımlamalarının iyice tesbit edilebileceğini ve tesbit edilmesi gerektiğini gösteriyor. Tabii ki, bu farklılıkların her birinin bir hikmete işaret ettiği gerçeğinden hareketle, Rabb'imize olan kulluk borcunu, O'nun rızasına uygun bir şekilde yerine getirme şuurunu kuşanarak... ■

¹ (İslam'a Giriş, 573 ve 581 Maddeler)

² Kutup Bölgesi'nde Namaz Vakitlerinin Tesbiti Proje Sunumu

³ *The United States Naval Observatory (USNO)*:

<http://www.usno.navy.mil/USNO/astronomical-applications/astronomical-information-center/rise-set-twi-defs>

HM Nautical Almanac Office:

<http://astro.ukho.gov.uk/nao/aisinfo/ais007.pdf>

⁴ "وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا" İsra Sûresi [17:78]

Yağmur ve sisli bir gecede/günde saat 00.35'de Tromvik sahili

Kadınlar Gençlik Teşkilatı İdareciler Günü 2011

“Bu güzel topluluk, kötü niyetlilerin yaymaya çalıştığı önyargılara, en güzel cevaptır.”

İslam Toplumu Millî Görüş Kadınlar Gençlik Teşkilatı (KGT) Şube ve Bölge idarecilerinin katıldığı Gençlik İdareciler Günü, Essen Colosseum Tiyatro Salonu'nda yapıldı. Yaklaşık 2000 genç idareci bayanı bir araya getiren programda, Müslüman bilginler, İslam ülkeleri ve tesettür moda tasarımı resim sergileri yer aldı.

İdareciler Günü, Avrupa Kur'an-ı Kerim Tilavet Yarışması birincisi Betül Pür tarafından okunan açılış Kur'an-ı Kerim'i ile başladı.

Avrupa'nın tüm ülkelerinden gelen idareciler, KGT Teşkilatlanma Başkanı Elif Yakaç'ın yaptığı bölge yoklamasında, temsil ettikleri eyalet ve ülke bayrakları ile

söz aldılar ve kendilerini kısaca tanıttılar. Gençlik Başkanları arasında İngiltere ve IGMG'nin en uzak bölgesi olan Avustralya'dan temsilciler de yer aldı.

Yoklamanın ardından KGT Başkanı Nurcan Ulupınar açılış konuşması yaptı. Müslümanların yaşadıkları çevreye faydalı olmaya çalışmalarına rağmen giderek artan ayrımcılığa ve İslam düşmanlığına maruz kaldıklarını belirten Ulupınar, “Ne yazık ki bu, fikir özgürlüğü ve eleştiri hakkı adı altında bazı yayın organları tarafından körüklenmektedir” dedi.

Ciddi olduğunu iddia eden medya organlarının bile Müslüman hanımları, erkeklerin hegemonyası altında ezilen zavallılar gibi gösterdiklerini söyleyen Ulupınar, “Bu gibi doğru olmayan zorlama yorumlar, bilinmelidir ki, insanların kafalarını karıştırmaktan, önyargıları arttırmaktan ve düşmanlığı körüklemekten başka hiç bir işe yaramamaktadır. Bu güzel topluluk, kötü niyetlilerin yaymaya çalıştığı önyargılara, en güzel cevaptır. Eğer biz-

ler ailelerimiz tarafından düşünme yeteneğinden yoksun, seçme ve görüş ifade etme hakları ellerinden alınmış hanımlar olsaydık, istatistik verilerine göre artışta olan Müslüman hanım üniversiteliler olarak, bu salonda yer almazdık” dedi.

1,2 milyon satış rakamıyla Almanya’da en çok satan kitabın, ırkçı ve ayırımçı zihniyet taşıyan bir isme ait olduğunu vurgulayan Ulupınar şöyle konuştu:

“İrkçi bir partiden olmayan bir siyasetçinin bu kitabı yazarak ortaya çıkma cesaretini kendinde bulması beni şahsen çok şaşırttı. Kitabın benim bir parçası olduğum ülkede bu kadar satış yapması ise beni iki kat şaşırttı! Bizlerin Avrupa’da giderek artışta olan seçmenler topluluğu olduğumuzu unutan bu insanların fikirleri kısırdır! Bu ırkçı tartışmalara cevaben, Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesinde yazan Patrick Bahners’in ‘Die Panikmacher: Die Deutsche Angst vor dem Islam’ isimli kitabı (Almanya’daki panikçilerin İslam korkusu) bizlerin, geleceğimizle ilgili umutlarını yeşertiyor ve feraset sahibi olan, adalet ve objektifliğini kaybetmeyen insanların var olduğunu gösteriyor.”

Nurcan Ulupınar’ın konuşmasının ardından Kadınlar Gençlik Teşkilatı’nı tanıtan bir film gösterildi. Filmde; haftalık gençlik toplantıları, Abla-Kardeş Projesi çalışmaları, ev ödevlerine yardım kursları, Kur’an-ı Kerim ya-

rışmaları, tefsir ve meal çalışmaları, kitap okuma halkaları, çalışma grupları, Hilal Gençlik çalışmaları, Gençlik Eğitim Kursları (GEK), Temel Eğitim Kursları (TEK), Açık Camii Günleri, ev sohbetleri, spor faaliyetleri, proje ve aksiyon günleri, Yatılı Eğitim Seminerleri (YES), üniversitelilere yönelik faaliyetler, İslam tarihi dersleri çerçevesindeki yurt dışı gezileri gibi KGT çalışmaları da yer aldı.

Filmin ardından günün konuşmacısı Belçika Milletvekili Mahinur Özdemir kürsüye geldi. Konuşmasında tüm idarecileri tebrik etti. Genç bayanlara kendi hayat öykülerinden örnekler vererek, Müslüman bayanların tahsil ve iş hayatında önüne çıkartılan engelleri aşmalarının mümkün olduğunu söyleyen Özdemir mücadeleyi bırakmamalarını önerdi.

Programın devamında TOP 5 adında kısa filmler ile hem tahsil hayatında, hem toplumsal hayatta hem de teşkilatta başarılı ve aktif olan seçilmiş beş öncü genç bayan tanıtıldı.

Kısa filmlerin ardından günün ikinci konuşmacısı Sabiha El-Zayat söz aldı. Konuşmasında Avrupa’daki Müslüman bayanların konumu, ayrımcılık, çoğulculuk, kimlik sorunu gibi konulara değindi ve gençlerin en önemli görevlerinden birinin Avrupa’nın İslam’a karşı olan bakış açısını kendi eylem ve söylemleri ile değiştirmek ol-

duğunu söyledi.

Bu konuşmanın ardından sahne alan ses sanatçısı Hülya Kandemir ise Türkçe, Almanca ve İngilizce olarak söylediği duygulu parçalarıyla salondakilere unutulmaz anlar yaşattı.

Programın ikinci bölümünde Ruhr A Bölgesi'nin hazırlanmış olduğu tiyatro gösterisi yer aldı. Tiyatroda teşkilat, okul ve özel hayatı dengeleme ve örnek başkan gibi konular canlandırıldı.

Programın doruk noktası ise kum sanatıydı. Bu nadir sanatı sergilemek üzere Türkiye'den katılan Veysel Çelikdemir fon müziği eşliğinde Fatih Sultan Mehmed'in hayatını kumun üzerinde canlandırdı.

Sanat bölümünün ardından Kadınlar Teşkilatı Başkanı Zehra Dizman, eski Genel Başkan Yavuz Çelik Karahan ve IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün birer selamlama konuşması yaptılar ve Kadınlar Gençlik Teşkilatı'na desteklerini ifade ettiler.

Programın diğer heyecanlı bölümü ise programdan önce başlatılan bölgeler arası "Hayırda Yarışın" katarakt projesinin sonuçlarıydı. Sonuçları proje sorumlusu KGT Sosyal Hizmetler Başkanı Ayşe Aslan sundu. Sonuçlarda Danimarka, İsveç ve Düsseldorf ilk sırayı aldılar ve IGMG Sosyal Yardımlaşma Derneği (HSV) Başkanı Zeki Toprak elinden ödülleri aldılar.

Zeki Toprak ayrıca bu projeye katkı sağlayan tüm bölgelere teşekkür etti ve dereceye giremediği halde üstün başarı sergileyen Ruhr A Bölgesi'ne de ayrıca hediye takdiminde bulundu. Bu bağlamda projeye katkıda bulunan tüm bölgelere teşekkür belgeleri takdim edildi.

Programda ayrıca KGT Bölge Gençlik Başkanlarına ve eski başkanlara şimdiye kadar yapmış oldukları çalışmalarından dolayı plaket takdimi oldu.

Takdimin ardından, programın son bölümünü oluşturan hediyelik kura çekimleri gerçekleştirildi. Bu bölümde, Kadınlar Gençlik Teşkilatı İdareciler Günü katılımcıları arasında umre ve Türkiye gezisi çekilişi gerçekleştirildi.

Program, kapanış Kur'an-ı Kerim'i ve dua ile sona erdi.

Hitabetin Yıldızlarını Seçtik...

Yıldız Hitabet 2011 Yarışması Hannover'de Yapıldı

İslam Toplumu Milli Görüş Gençlik Teşkilatının dört yılı aşkındır takip ettiği ve bölgelerde emin adımlarla sürdürdüğü Yıldız Genç Çalışması meyvelerini vermeye başladı. Bunun en güzel göstergesi ise 2010 yılında ilk defa yapılan ve bundan böyle geleneksel olarak her yıl düzenlenmesi hedeflenen Yıldız Hitabet Yarışması oldu.

Orta Öğretim Birimi'nin 'Yıldız Hitabet 2011' adıyla düzenlenmiş olduğu Yıldızlar Hitabet Yarışması, Hannover Bölgesi'nin ev sahipliğinde, toplam 8 Yıldız Bölgesi'nin katılımıyla, Hannover Üniversitesi Audimax salonunda gerçekleşti. Yarışmaya Hannover Bölgesi'ni temsilen katılan Ali Karaca birinci olurken, Ruhr-A Bölgesi'ni temsilen katılan Emrullah Kaya ikinci, Düsseldorf Bölgesi'ni temsilen katılan Ali Harun Balkaya üçüncü oldu.

Yarışmaya katılacak yıldız adaylarına Gençlik Teşkilatı Orta Öğretim Birimi tarafından hitabet konuları iki hafta öncesinden ulaştırırken, yarışmacı, yarışma gününde hitabetini jürinin ve izleyenlerin beğenisine sunmak üzere hazırlıklarını gerçekleştirdi.

Bu şekilde ön hazırlıkların tamamlanmasının ardından, Yıldız Hitabet Yarışması 2011, sunucuların misafirleri selamlaması ve Berlin Bölgesi Orta Öğretim Başkanı Sezai Çakan'ın okuduğu Açılış Kuran-ı Kerim'i ile başladı. Programa katılan Onursal Genel Başkan Sayın Yavuz Çelik Karahan da yaptığı selamlama konuşmasında, Yıldız çalışmasının zaruri bir ihtiyaç olduğunu söyledi ve bu çalışmayı yapanları tebrik etti. İslam'ın Avrupa'nın bir gerçeği olduğunun altını çizen Yavuz Çelik Karahan, Yıldız gençlerin de geleceğin Avrupası'nda, sahibiler örneğinde olduğu gibi insanlara yol gösteren birer Yıldız görevi göreceğini hatırlattı. Daha sonra bir açılış konuşması yapan Gençlik Teşkilatı Orta Öğretim Başkanı İsmail Karadöl, Yıldız Genç Çalışması'nın gelişim sürecini değerlendirdi. Çalışmalardaki gayretlerinden dolayı tüm Yıldız sorumlularına teşekkür eden Karadöl, mevcut 300 Yıldız Genç

sayısının üç sene içerisinde 'Avrupa'da 1000 Yıldız Genç' olmasını hedeflediklerini açıkladı.

Hitabet yarışmasının başlamasıyla berabere ilk hatip olarak Hamburg Bölgesinden Mustafa Uçar kürsiye geldi. Akabinde sırayla Köln Bölgesinden Muhammed Şener, Württemberg'ten Yusuf Celep, Ruhr-A'dan Emrullah Kaya, Berlin'den Yusuf Gülmez, K.-Ruhr'dan Ömer Yalçın, Hannover'den Ali Karaca ve son olarak Düsseldorf'tan Ali Harun Balkaya' hazırladıkları konuları sundular. Yarışmacıların sundukları konulardan bazıları şunlardı; İslam Kardeşliği, Anne-Baba Hakları, Sosyal Paylaşım Platformları. Programın ikinci bölümünde bütün Yıldız Bölgelerimiz sahneye çıkarak hazırlamış oldukları heyecanlı ve hareketli video kliplerini izleyenlerle paylaştılar. Bölgelerden gelen Yıldız Genç Sorumluları çalışmalarından kısaca bahsedip, dinleyenleri selamladılar. Programın kültür bölümüne ney taksimiyle renk katan Hamburg Bölgesi Yıldızlarından Seyyid Ali Topçu dinleyenlere güzel anlar yaşattı.

Gençlik Teşkilatı Eğitim Başkanı, Ünal Ünalın, Orta Öğretim Başkanı İsmail Karadöl ve Orta Öğretim Başkan Yardımcısı Ömer Gencer'den oluşan Jüri Heyeti, yarışmacıların hitabetlerini değerlendirdi. Jüri heyetinin dereceye giren hatipleri açıklamasının ardından, büyük bir coşku içerisinde ödüller sahiplerine verildi. Programın sonuna doğru bir teşekkür konuşması yapan ev sahibi Hannover Bölgesi Gençlik Başkanı Mustafa Yavuz, katılan bölgelere teşekkür etti ve Yıldız Gençlere tavsiyelerde bulundu. Katılımcılar, çalışkan ekibiyle birlikte güzel bir program organize etmesinden dolayı Hannover Bölgesi Orta Öğretim Başkanı Hasan Ali Duran'ı tebrik ettiler. Bu sene de yine Hannover'in birinci olması nedeniyle, 'Yıldız Hitabet 2012' ye de yine Hannover bölgesinin ev sahipliği yapacağı duyuruldu. Yıldız Hitabet 2011 yarışması Hannover Yıldızlarından Muhammed Demirci'nin güzel sesiyle okuduğu Kuran-ı Kerim'i ile sona erdi.

Kadîm Bir İbadet: Oruç

Hulusi Ünye • mhulusiunye@hotmail.com

Oruç, İslâmın dört temel ibadetinden ve beş İslam esasından birisidir. Bizim dilimize Farsça'dan geçmiş bir isimdir. Oruç kelimesinin aslı "Ruze"dir. Dilimize girdiği o ilk dönemlerde "Oruze" (günlük) şeklinde ifade edilmiş; daha sonra "Oruç" şeklinde telaffuz edilmeye başlanmış ve bu şekliyle günümüze kadar gelmiştir.¹

Arapçada ise oruç kelimesinin karşılığı olarak "savm" veya "sıyam" kelimeleri kullanılır. Savm ve sıyam kelimelerinin lügat manası, yeyip-içmekten kendini tutmak, imsak, hareketsiz kalmak ve herşeyden el, etek çekmektir. Aynı kelimeler Kur'an-ı Kerim'de bazen "Ye, iç. Gözün aydın olsun! Eğer insanlardan birini görürsen de ki: Ben, çok merhametli olan Allah'a oruç adadım; artık bugün hiçbir insanla konuşmayacağım."² ayetinde olduğu gibi "susmak" manasına kullanılmıştır. İslâmi terim olarak oruç, "İkinci fecirden (fecd-i sadık'tan)" itibaren, güneşin grubuna kadar yemekten, içmekten, cinsel ilişkiden ve orucu bozan diğer şeylerden, Allahü Teala (c.c)'ya kulluk niyetiyle nefsi alıkoymaya verilen isimdir.

Bilindiği gibi oruç, yalnız bedenle yapılan ibadetlerden biridir. Bundan dolayı da her mükellef olan müslümanın kendi nefsi için farz-ı ayn'dır. Peygamber Efendimiz

(sas)'in "Bir kimse, başka bir mükellefin yerine oruç tutmaz. Yine bir kimse, başka bir mükellefin yerine namaz kılmaz"³ buyurduğu bilinmektedir.

Oruç ibadeti insanlık tarihi kadar kadim bir ibadettir. Yani sadece son kitap ve son peygamberle gönderilmiş dinin mensubu olan müslümanların üzerine farz kılınmış bir ibadet değildir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: "Ey iman edenler!.. Sizden evvelki (ümme)t'lere yazıldığı gibi, sizin üzerinize de oruç yazıldı (farz kılındı). Ta ki, korunmanız"⁴ buyurulmuştur. Ayette geçen "Sizden evvelki (ümme)t'lere" tabirinden bunu anlıyoruz. Ayet üzerinde fikir yürüten alimlerimiz, burada "bizden öncekilerden" maksadın Yahudiler, Hristiyanlar; yani Ehl-i Kitap olduğunu ifade etmişlerdir.⁵ Ayette bizden öncekilere de orucun farz kılınmış olmasının zikredilmesinden maksadın ise, hem farz hükmünü te'kid, hem oruç tutmaya teşvik hem de oruç tutmakla mükellef olan insanların gönlünü rahatlatma manasına olduğudur. Çünkü zor ve meşakkatli işler, geneli kaplaması halinde daha kolay içselleşir ve kabul görür.

Ayeti tefsir eden büyük müfessirimiz Elmalılı merhum şunları ifade ediyor: "Sizden evvelki Peygamberlere ve ümmetlerine yazıldığı gibi sizin üzerinize de oruç yazıldı; yani farz kılındı. Binaenaleyh oruç külfeti sade size yükleniyor zannedipde gocunmayınız.

Oruç öteden beri tatbik edilgelelen ilahî bir kanundur. İnsanlık terbiye ve nefsi temizleme açısından oruca muhtaçtır ve yerine getirilmesinde de sayılamayacak kadar çok menfaat ve maslahat vardır."⁶

Peygamber Efendimiz (sav)'in "Bir kimse, başka bir mükellefin yerine oruç tutmaz. Yine bir kimse, başka bir mükellefin yerine namaz kılmaz" buyurduğu bilinmektedir.

İslamdan önceki insanlara da orucun farz kılınmasındaki benzerliğin farz oluş yönüyle mi, zaman veya sayı itibariyle mi olduğu konusu da tartışılmıştır. Orucun farz oluşu yönüyle de zaman ve miktar açısından da Allah'ın kullarından istediği bir ibadet olduğunu bu tartışmaların neticesinden anlıyoruz. Çünkü dünyadaki her inanç sisteminde bir nefis terbiye ve tezkiyesi yönü ile oruç vardır. Örneğin hem Yahudilikte hem de Hristiyanlıkta belki özünden uzaklaşmış ve adeta bir perhiz şekline dönüştürülmüş olsa da halen oruç ibadetinin aslı mevcuttur. Bir ihtimal asılları itibariyle semavi olsalar da sonradan tamamen insani bir şekil alan doğu dinlerinde de oruç seansları çok önemli bir terbiye ve disiplin metodu olarak halen kullanılmaktadır. Çünkü oruç sayesinde nefis ve beden bir nevi eğitime tabi tutulur. Öyle zamanlar olur ki günlerce açlığa tahammül etme alışkanlığına ihtiyaç hasıl olur. Büyük savaşlarda bunun örnekleri defalarca yaşanmıştır. Bu açıdan bak-

tığımızda "Oruç ateşten koruyan bir kalkandır"⁷ hadisi şerifinin ne kadar önemli olduğunu anlarız. Zira oruç, bedene dayanıklılık ve metanet verir; insana yokluk içinde bile sabırla yaşama idmanını yaptırır; nefsi zorlu yaşama şartlarına hazırlar.

Peki bu kadar eski ve insanlığa tekrar tekrar farz kılınan bir ibadetin Allah (cc) tarafından istenmiş olmasının hikmetleri ne olabilir? Allah (cc)'ın insanların aç ve susuz kalmasından beklediği bir şey olabilir mi? Bu soruları çoğaltabiliriz. Elbette Allah Teala'nın (c.c) oruç ibadetiyle kullarını mükellef kılmasından –haşa- bir çıkarı, bir beklentisi söz konusu olamaz. Geriye oruç tutan insanların bu ibadeti yerine getirmiş olmalarından dolayı elde edecekleri menfaat ve maslahatları kalıyor. Onu da yukardaki ayetin sonu olan: "Ta ki korunmanız" cümlesinden anlıyoruz.

Bu cümleden hemen şu dersleri alıyoruz. Oruç ibadeti aç, susuz ve şehvi arzuların gemlenmesi ile eda edilen bir ibadettir. Böyle olunca; oruç sayesinde insan, nefesine ve şehvetlerine hakim olma melekesine kavuşur. Bu meleke sayesinde de diğer günah ve yasak olan şeylerden kurtulma imkanına sahip olur.

Çünkü oruç, şehveti kırar, nefsin heva ve hevesini mağlup eder, azgınlıktan ve fuhşiyattan meneyler, dünyanın

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"Ey iman edenler!.. Sizden evvelki (ümme)t'lere yazıldığı gibi, sizin üzerinize de oruç yazıldı (farz kılındı). Ta ki, korunmanız." (Bakara Sûresi, 183)

geçici lezzetleri olan makam ve kibir hastalıklarını tedavi eyler. Hayatın lezzetini tattırır, kulun kalbini Rabbinne bağlar ve melekler gibi zevk ve sefa bahşeder. Oruç tutanlar, kendilerini zapt etmeyi ve nefislerini lüzumuna göre kullanmayı bilirler. Bunun içindir ki Peygamber Efendimiz (sav) şehvi ve nefsanî duyguları azgın olanlar hakkında "Oruç tutsunlar. Çünkü orucun nefsi teskin etmede büyük tesiri vardır"⁸ buyurmuşlardır. Nefsini terbiye, tezkiye ve tezhip eden insanlar da takva mertebesini elde etmiş olurlar. Tarih boyunca bütün insanlığın buna ihtiyacı olmuştur; olacaktır da. Öyle ise oruç ibadeti lazımdı ki, tarih boyunca bütün insanlara oruç Allah tarafından farz kılınmıştır. Dolayısı ile oruç insanlık kadar eski, kadim bir ibadettir. ■

¹ Şamil İslam Ansiklopedisi, Oruç maddesi

² Meryem, 19:26

³ İbnül-Hümmam, Fethül-Kadir, Beyrut 1315, II, 85

⁴ Bakara, 2:183

⁵ Alusi, Ruhul Maani, C.2, Shf, 56

⁶ Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, C. 1, Shf. 625 (Sadeleştirilerek)

⁷ El- Camiu'-s Sagir, Hadis No: 5193

⁸ Buhar, Savm, 10, Müslim, Nikah, 1

Karanlıktan Aydınlığa: Kadir Gecesi

Hulusi Ünye • mhulusiunye@hotmail.com

Bir gece.. Adı üstünde gece, yani karanlık. Ama bu karanlık gecenin sonu şafağa ve aydınlığa ulaşıyor, selamete, sükûnete ve kurtuluşa açılıyor. Nûr'a, aydınlığa açılan sadece o karanlık gece değil, bütün cihan. Öncesi karanlık olan bu gecenin sonu bir daha kararmamacasına aydınlık oluyor. Bu gecenin adı, Kadir gecesi. Bu geceyi aydınlığa kavuşturan etken ise, insanlığın karanlık ufkunu nura çeviren ve bu gecede indiği bildirilen Kur'an-ı Kerim'den başkası değil.

İşte, kurtuluş kitabının, ilahî vayhin inmiş olduğu gecede, karanlıkla başlar, ama sabahı aydınlık olur ve bu gecede yapılan ibadetler, içinde bu gece bulunmayan bin aylık ibadetlere denk olur.

Kadir ve kıymeti böyle büyük olan bir geceye bu değeri veren şey elbette Kur'an'ımız olmuştur. Kur'an'ın sahibi olan Rabb'imiz sırf bu gecenin değer ve kıymetini ifade için adına Kadir Sûresi dediği bir sûreyi indirmiş ve şöyle buyurmuştur: "Biz Onu (Kur'an'ı) kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sana ne bildirdi? Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır. Rab'lerinin izniyle o gecede melekler ve Ruh {Cebrail (as)} her türlü iş için art arda iner de iner. Tan yeri ağarcıncaya kadar bu gece selamettir." (Kadir Sûresi, [97:1-5])

Kadir gecesinin kadr u kıymetini bu sûre bütün gerçekliği ile dile getirmektedir. Kur'an'ın bu gecede indiğini, bu gecenin bin aydan hayırlı olduğunu, her sene bu gecede melâike-i kirâmın, başlarında Cebrail (as) olduğu halde yeryüzüne indiklerini ve o gecenin sabahına kadar her tarafta tam bir selamet olduğunu anlıyoruz ve inanıyoruz.

Kur'an'ın ne zaman indirildiği bildirildiği halde, Kadir gecesinin tama olarak hangi gece olduğu bilgisi kesin olarak verilmemiştir. Öyleyse, böylesine değerli bir geceye tevafuk etmek nasıl mümkün olacaktır? Bir başka deyişle bu geceyi nasıl tanıyacağız ve bu geceyi nasıl ihya edeceğiz ki, bin ayda yapıldığı zaman elde edilecek mükafata nail olacağız? Bu konularda biraz daha yoğunlaşmamız ve dikkat kesilmemiz gerekiyor.

Kadir gecesinin, Ramazan ayının içinde olduğuna inanıyoruz. Çünkü Kitab'ın bir mübarek gecede¹ indiğini, bu kitabın Kur'an olduğunu ve Kur'an'ın da Ramazan ayında Peygamberimize vahyedilmeye başladığını yine Kur'an'dan öğreniyoruz.² Peygamber Efendimiz (sav) de ashabını Kadir gecesi hakkında uyarırken, "Siz Kadir gecesini Ramazan'ın son on günü içerisindeki tek rakamlı gecelerde arayınız"³ buyurarak, dikkatlerimizi Ramazan ayına ve Ramazan ayının da son on gecesinin tekli günlerine teksif ettirmek istiyor. "Arayınız" diyerek de Müslümanların bu geceyi bulmaları için gayret sarfetmesini istiyor. Açık seçik bir şekilde "şu gecedir" demiyor; böylece o gecenin Müslümanlar tarafından bulunmasını istiyor. Ki "Her gördüğünü hızır, her geceni kadir bil" atasözünde olduğu gibi, Ramazan ayının son on gün içindeki her

Peygamber Efendimiz (sav) de ashabını Kadir gecesi hakkında uyarırken, "Siz Kadir gecesini Ramazan'ın son on günü içerisindeki tek rakamlı gecelerde arayınız" buyurarak, dikkatlerimizi Ramazan ayına ve Ramazan ayının da son on gecesinin tekli günlerine teksif ettirmek istiyor.

geceyi uyanık ve dikkatli geçirmeyi murat buyuruyor. Bundan dolayıdır ki, Abdullah b. Mes'ud (ra): "Yıl boyunca ibadet eden kimse, Kadir gecesine mutlaka isabet eder"⁴ buyuruyor.

Kadir gecesini ihya etme sadesinde Peygamber Efendimiz (sav): "Kim Kadir gecesini iman ve ihlasla ihya ederse, geçmiş günahları afv olunur" buyurmuştur. Bu geceye ulaşan mü'minler, bu geceyi ihya anlamında, bu geceyi gaflet içerisinde geçirmemeli, ibadet ve taatlarla değerlendirilmelidir. Bunun için özel bir ibadet de belirlenmemiştir. Fakat, bu ibadet ve taatler şunlar olabilir: Bu geceyi, Allah rızası için namaz kılarak, Kur'an-ı Kerim okuyarak, tevbe, istiğfar ederek ve dua yaparak geçirmeli. Üzerinde namaz borcu olanların kaza namazlarından bir kısmı ile nafile namazlardan bir miktar kılmaları daha iyi olur. Büyük İslam müctehidlerinden Süfyan-ı Sevri (rhm): "Kadir gecesinde dua ve istiğfar etmek namazdan sevimlidir. Kur'an okuyup sonra dua etmek daha güzeldir,"⁵ buyurmuştur. Hz. Aişe (ra) validemiz de Rasûlullah (sav)'e: "Ey Allah'ın Rasûlü! Kadir gecesine rastlarsam nasıl dua edeyim?" diye sormuş. Rasûlullah (sas): "Allahümme inneke afüvvün tühıbbü'l-afve fa'fu annî: Allah'ım sen çok affedicisin, affi seversin, beni affet."⁶ diye dua et, buyurmuştur.

Bu gecede öyle bir zaman vardır ki o anda yapılan ibadet ve dualar makbul olur. Bu mühim zamana tevafuk etmek için, gecenin bütününe tevbe ve istiğfar ile geçirmek iyi olur. Bu da imanımıza tazelik kazandırır. Gecenin tamamında ibadet edemeyenler ise en azından teravih namazından sonra mescidlerde bir miktar oturmalı ve dua etmelidir. Duhan Sûresi'nde işaret edildiği gibi, gelecek seneye kadar cereyan edecek olan her türlü hadiseler Allah Teâlâ'nın ezeli kaza ve takdiri ile ilgili meleklerle bu gece bildirildiği⁷ düşünülecek olursa, tövbe ve istiğfarla birlikte tefekküre dalmanın ve Cenab-ı Hakk'a yönelmenin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar.

Kendisinde Kur'an'ın indiği bu gecede, elbette en önemli ibadetlerden bir tanesi de Kur'an okumak veya okunan Kur'an'ı dinlemektir. Çünkü bir insan, seksen yıl-

لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ
أَلْفِ شَهْرٍ

"Leyletü'l-Kadri
hayrun min
elfi Şehrin"

"O Kadir gecesini
ki, bin aydan
daha hayırlıdır."

Kadir Sûresi, 3

da aklıyla bulamadıklarının tamamını Kadir gecesinde inmeye başlayan bu Kur'an'da bulur. Onun içindir ki Kadir gecesini ihya etmek demek, insanlığın hukukta, siyasette, ticarete, özgürlüklerini korumada, hak ve sorumluluklarını belirlemede en doğru kuralları koyan Kur'an'ın iniş gecesini anmak, yeneden Kur'an'ı okuyup yeni inmiş gibi ona sarılmak demektir. Zira bize ışık ve ısı veren güneş olmasaydı bu bedenimiz zarar görürdü. Fakat O, Allah'ın nuru Kur'an, Kadir gecesinde doğmasaydı insanlık hâlâ cehaletin karanlığında debelenir dururdu. Kur'an'ı indiren Allah (cc); Kur'an'ı getiren Ruh-ül-Kuds = Cebrail (as); Kur'an'ın kendisine indiği kutlu insan Hz. Muhammed (sav); Kur'an'ı etrafa yayan Sahabe-i Kiram... Bir ismi de "Nur" olan ve insanlığı aydınlatan Kur'an, Allah'dan, Cebrail aracılığıyla Hz. Muhammed (sav)'in gönlüne, O'nun dilinden ashabın gönlüne nur gibi akıyor. İşte böyle bir geceyi şuurulu bir şekilde ihya etmek, şuurlarımızı nurlandırmak demektir. Yani karanlıkları aydınlığa çevirmektir.

Geçmiş ümmetlerin bin ay ibadet ediyorlar ve sevap kazanıyorlardı. Bu ümmet ise kadir gecesini ihya etmek suretiyle bin ayda yapılacak ibadete denk amel işlemiş oluyor.

Çünkü geçmiş peygamberler ve onların ümmetleri belirli zaman, mekan ve kavim için gönderilmişlerdi. Bu Kur'an ise, kıyamete kadar gelecek bütün insanlığa ve bütün çağlara gönderilmiştir. Bu ümmet de bu Kur'an'ı taşımakla, indiği geceyi ibadet taat ve Kur'an okumakla geçirdiği ve kendisinden sonra gelenlere Kur'an'ı taşıdığı için, bir geceleri bin aydan daha hayırlı hale gelmiş oluyor. ■

¹ Duhan Suresi, 44:1-3; Bakara Suresi, 2:2

² Bakara Suresi, 2:185

³ Buhârî, Leyletü'l-Kadir, 3; Müslim, Siyam, 216

⁴ Müslim, Siyam, 220

⁵ Müslim siyam 203.

⁶ Tecdîd-i Sarih Tercemesi, VI, 313

⁷ Tecdîd-i Sarih Tercemesi, VI, 314

⁸ Tecdîd-i Sarih Tercemesi, VI, 312

Ramazan'la/'da Gelen Kur'an

Murat Kubat • mkhasene@hotmail.com

Ramazan kamerî aylardan bir ay. Ama seçilmiş bir ay. Ayrıcalıklı kılınmış bir ay. İslam'a iman etmiş bizler için oruç ibadetini ifa ettiğimiz, talim ettiğimiz ay. Kendisinde Kur'an'ın inmeye başladığı gece olan Kadir Gecesi'ni (Leyletü'l-Kadr) barındıran ay. Kur'an'ın inmeye başladığı böyle bir ayda aynı zamanda oruç ibadetini ifa ediyor oluşumuz, üzerinde derinlemesine tefekkür etmeye değer bir husus.

Bakara Sûresi'nin 185. ayetinden Kur'an'ın Ramazan ayında indiğini öğreniyoruz: "Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır..." Yine Kadir Sûresi'nden O'nun (Kur'an'ın) Kadir Gecesi'nde indirildiğini biliyoruz. Yine aynı sûrede, Kur'an'ın kendisinde indirildiği bir gecenin bin aydan daha hayırlı olduğu vurgulanıyor. Kadir Gecesi'nin önemi aynı sûrede içerisine Kur'an inmiş bir gece, içerisinde Kur'an'ın olmadığı bin aydan daha hayırlı olarak veriliyor.

Ve yine oruç ibadetini içerisinde Kur'an'ın inmeye başladığı bir geceyi barındıran Ramazan ayında ifa ediyor oluşumuz üzerinde tefekkür edilmesi gereken önemli bir nokta.

İbadetlerin maksatları üzerinde yapacağımız tefekkürî çaba, muhakkak ki ibadetlerle aramızdaki ilişkiyi daha da sağlamlaştıracak, ibadetlerin üzerimizde gerçekleştirmek istediği gayeyi gündeme taşıyacaktır. Bize farz kılınan, yazılan ibadetler, bizatihi kendi başlarına amaç de-

ğildirler. İbadetlerin, ibadeti yapan kimsede daha üst bir amacı gerçekleştirmeye dönük yüksek gayeleri vardır. Örneğin oruç ibadetinin bize farz kılındığı ayetin devamında, bu ibadetin amacına yönelik ibareyi de görüyoruz. Bakara Sûresi'nin 183. ayetinde şu şekilde buyruluyor: "Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere yazıldığı (farz kılındığı) gibi size de yazıldı. Umulur ki korunursunuz." Ayetin son cümlesi 'leallekum tettekûn' ile bitiyor; yani umulur ki sakınır/korunur/ takvaya, sorumluluk bilincine ulaşırız. Demek ki oruç ibadeti Allah ile kul arasındaki ilişkiyi hassaslaştıran, bağı kuvvetlendiren, buna dönük bilinci daha da artıran bir özelliğe sahip. Demek ki oruç senenin belli bir ayında, belli zaman aralıkları içerisinde sadece aç kalmaktan ibaret bir ibadet değil. O halde oruç ibadetini sadece belli bir süre aç kalmaktan çıkarıp öyle anlamlandırılmayız ki, sakınıp korunabilelim.

İnsan bilinçli bir varlıktır. Bilinçli kaldığı ve bilincini kullandığı zaman kendisine sahip olabilmekte, kendisini koruyabilmektedir. İnsan aynı zamanda içgüdüleri olan bir varlıktır. İçgüdülerin insanı yönlendirdiği anlarda ise kendisine hakim olamamakta, çoğu defa ise en büyük kötülükleri yine kendisine ve ötekine bu durumlarda yapmaktadır. İçgüdülerinin, nefsinin fısıltıları doğrultusunda hareket eden insan, sınırlara riayet etmede, kendisine sa-

hip olmada zorlanacaktır. Oysaki insan içgüdülerini ve nefsinin dizginleyebildiği oranda, oradan gelen ayartmalara boyun eğmediği oranda kendindedir. Buna örnek olarak şu an hâkim hayat tarzının bize dayattığı özgürlük tanımı ile sahip olduğumuz değerler bütününün vaaz ettiği özgürlük tanımı arasındaki fark verilebilir. Şu anki hâkim yaşam tarzı, nefsinin istediğini yapmayı, insanın kendisini tutmaması, sınır tanımamasını asıl özgürlük olarak tanımlarken; İslam, insanın kendisi-

İnsan bilinçli bir varlıktır. Bilinçli kaldığı ve bilincini kullandığı zaman kendisine sahip olabilmekte, kendisini koruyabilmektedir. İnsan aynı zamanda içgüdüleri olan bir varlıktır.

ni çok iyi bilen Allah tarafından belirlenen sınırlara riayet ettiği oranda asil özgür olabileceğini söyler.

Modern dönem hâkim hayat tarzı üzerimizde baskı kuruyor, nefsleri azgınlaştırıyor, kıskırtıyor, ayartıyor ve en nihayetinde kuvvetli bir hortumun çevresindekileri içine alarak yok etmesi gibi bizi de içrisine alarak yok ediyor. Fiziksel dünyamızı etkileyen havanın kirlenmesinden daha olumsuz sonuçları olan manevi kirlenmeye maruz bırakıyor bizleri bu yaşam tarzı. En temel, vazgeçilmez iki özelliği de hız ve hız. Haz aldıkça hızlanıyor, hızlandıkça hız alıyoruz. Bu özellikler doğrultusunda heva ve hevesini merkeze yerleştirmiş, heva ve hevesi ile tatmin oluyorsa o şekilde hareket eden insan tipinden başka bir şey ortaya çıkmıyor. Oysa ki insanı geçici, ucuz tatminler yönetmemeli aksine insan kendisini ayartan haz ve tatmini yönetmeli, ona sahip olmalıdır. Haz, hız ve tatmine esir olmuş kişide ulvi bir çaba olarak düşünme melekesi de dumura uğruyor. Bir an için durup düşünmeye vaktimiz olmuyor. Elbette ki bu kirlenmeden kurtulmanın, kendini korumaya almanın yolu ya da yollar vardır, ki oruç bu yönü ile müthiş bir imkândır. Haz ve hızı bir an için kesen bir özelliğe sahiptir. İşte tam da bu noktada, haz ve hız kesilince sıra bilinçli olan insanın en ulvi yanı olan düşünmeye sıra geliyor; hayati, varlığı, kendini, kainatı okumaya ve düşünmeye...

Buna en güzel örneği yine Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) hayatından vermek mümkündür. Hayatın tam da merkezinde olan, insanların insanlık kumaşını ele veren en iyi alanlardan biri olan ticaretle uğraşan ve geçimini bununla sağlayan Efendimiz'in 35 yaşından itibaren ve 40 yaşına yaklaştıkça artan bir Hira Mağarası tecrübesini biliyoruz. Vahyin ilk inmeye başladığı mekân. Adı Arayış (Hira) olan bir mağarada. Düşünmeye, mevcut hayatı sorgulamaya, tefekküre adanan zamanlar. Hatta Hira tecrübesinden sonra Efendimiz Medine hayatında her Ramazan yaptığı bir sünnet olan Ramazan'ın son on gününü itikafını biliyoruz. Kendi iç alemine yönelebilmek, insana şah damarından daha yakın olan Allah'la olan ilişkiyi daha da sağlamlaştırabilmek, oku-

maya, anlamaya ve anlayarak hayata aktarmaya konu olan Kur'an'ı, üzerinde dura dura okuyarak manevi yönünü güçlendirmek adına.

Oruç ibadeti ile beden biraz geri çekiliyor, iç alemin inşası için uygun bir iklim oluşuyor. Zira şu bir gerçek ki, mide dolu olduğu zaman insanın ekseriyetle düşünme ameliyesini istenildiği gibi yerine getirmesi mümkün olamayabiliyor. İnsan beşeri yönünü fazlaca ön plana çıkardığı zamanlarda, fazlaca beşeri yönünü beslediği zamanlarda manevi yönü biraz daha geride kalıyor. İç dünyanın imar ve inşası, düzenlenmesi; hâkim yaşam tarzının üzerimizdeki olumsuz etkilerinden sıyrılabilmesi için böyle bir iklimde, Kur'an'ın üzerinde derinlemesine okumalar yapılması kaçınılmaz oluyor. Aksi takdirde Kur'an'ın kendisinde indiği geceyi (Kadir Gecesi), ayı (Ramazan ayı) ve oruç ibadetini anlamak ve yaşamak eksik kalacaktır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) oruç ibadetinin içini dolduramayanların durumunu tavsif eden bir hadis-i şerifinde oruçdan nasibinin sadece aç kalmak olduğunu ifade ediyor: "Nice oruç tutanlar vardır ki onların oruçtan nasipleri sadece açlıktan ibarettir. Nice namaz kılanlar vardır ki onların da namazdan nasipleri sadece yorgunluktan ibarettir."

Oruçtan nasibin sadece açlık olmaması için Ramazan ayını bedeni beslemenin belli bir süre durdurulduğu, ruhu Kur'an'la beslemenin önünün açıldığı bir ay haline getirmek gerekiyor. Efendimizin ifadesinde yerini bulan orucun bir kalkan olması o zaman kendisini hissettirecektir.

Bizatihi kendisine tevdi edilen tüm potansiyeliyle şerefli olmaya ve şerefli kalmaya dönük gayret içerisinde olması gereken insan dini önemsemeyen, dini hayattan kovalayan, seküler bir hayata teslim olarak bu şerefi iki paralık etmemeli, kendisini kendi eliyle harcamamalı, harcatmamalıdır. Ramazan'la gelen Kur'an'ı, yine Ramazan ayında bize farz kılınan oruç ibadetiyle buluşturmak gerekiyor. Ramazan ayında oruçlunun elinden, gönlünden, zihninden, hayatından Kur'an'ın düşmemesi gerekiyor. O zaman düşüncenin anlamla, anlamın yaşayla ve hayatla buluşması gerçekleşecek, hayat hayat bulacak, hayat hayat olacak ve hayat yaşanabilir olacaktır. ■

İftar Âdâbı ve İftar İkrâmı

İlhan Bilgü • ibilgu@igmg.de

Ramazan ayının en heyecanlı anlarını sahur ve iftar vakitleri oluşturur ki, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de bu heyecanı hem kendisi yaşamış, hem de, ashabına tavsiye etmiştir. İftar ve sahur yapılmasını emrederken de, iftarsız ve sahorsuz tutulacak oruçlardan ümmetini sakındırmıştır.

İftarın en önemli âdâbı yemeğe başlamadan önce Allah'a şükredip dua etmektir. Allah Resûlü, sırf Allah rızası için bu dünyada kendisine mübah kılınan pek çok insanı lezzet ve zevkten uzak duran Müslüman'ın iftar vaktinde yapacağı duanın kabul olunacağını müjdelemektedir. Müslümanları iftar duasına *"Oruçlunun iftar anında reddedilmeyecek bir duası vardır,"* (İbn Mace, Siyam: 48) buyurarak, teşvik eden Efendimiz, bizzat kendileri, duruma göre iftar duasını uzatmış, duruma göre ise yalnızca "Bismillah! Elhamdu li'llah!" (Besmele ve Hamd) ile bu duayı kısa tutmuştur. Peygamber Efendimiz bir duasını şöyle yapmıştır: "Allahumme leke sumnâ ve alâ rızkike efernâ. Fe tekabbel minnâ. İnneke ente's Semiu'l Alîm: *Allah'ım! Senin için oruç tuttuk ve senin verdiğin rızıkla orucumuzu açtık. Bu orucumuzu ve duamızı bizden kabul buyur! Çünkü Sen, her şeyi duyan ve bilensin!*" (Ebû Dâvûd, Savm 22)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bugünkü pek çok Müslümanın aksine, iftar vaktinin hemen başında orucunu açmış ve sahurunu da mümkün olduğu kadar geçiktirmiştir. "Ümmetim, sahurunu vaktin sonuna doğru geciktirdiği ve iftarını da acele ettiği sürece hayır üzere olacaktır," buyurarak bu durumu Müslümanlar için bir

kural haline getirmiştir. Meşhur olan bir rivayette de şöyle denilmektedir: Hz. Peygamber'in iki müezzini vardı. Hz. Bilâl ve Abdullah b. Ümmü Mektum. Hz. Bilâl, tan yeri ağarmazdan az önce ezan okur, Abdullah b. Ümmü Mektum ise tam şafak attığında ezan okurdu. Bu itibarla Hz. Peygamber *"Bilâl vakit gece iken ezan okur. Siz ye-yip içiniz. Tâ ki Abdullah ezan okuyana kadar"* derdi.

İftar yapılmasını öven Peygamberimiz, sahur için de aynı övgüyü yapmış ve *"Sahura kalkıp (birşeyler) yeyin. Çünkü gerçekten sahurda bereket vardır,"* (Nesai, Siyam: 18, 19) buyurarak sahur yemeğinin bereketine işaret etmiştir. Demek ki, 'oruç, nasıl olsa gündüz vakti, yemek yememek, su içmemek demektir. Öyleyse sahura da kalkmak gerekmez' anlayışı sünnete uygun değildir. Dinin doğru mübelliği olan Allah Resûlü'nün iftar ve sahur ile ilgili bu uyarıları, aynı zamanda O'nun, insanın yemek ve susuzluk anında zaafı dolayısıyla oluşabilecek olan kulluk ihmallerini de önlemeye yöneliktir. Takva, oruç emredildi diye, yemekten içmekten tamamen uzakta durmakla değil, müsaade verilen zamanlarda Allah Resûlünün sünnetini takip edip, Rabbimizin verdiği rızıkla rızıklanıp, verdiği bu rızıklara hamdederek elde edilebilir.

Zaten orucun gerçek mahiyetinin, insanın kendisini yemek ve içmekten alıkoymasından ziyade, yemek-içmek ve şehvî arzularından uzak durmakla sembolize edilen ve bun-

larla beslenen nefsin ıslah edilmesi olduğu gerçeği de ortadadır. Bu konuda bir misâl olarak Peygamber Efendimiz yalan örneğini vermiş, oruca herhangi bir zararı olmadığı halde, yalan söyleyenin oruç tutmamış sayılacağını bildirmiştir: *"Kim yalanı ve onunla amelî terketmezse (bilsin ki) onun yiyip içmesini bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur,"* (Buhârî, Savm: 8) Öyleyse oruç, yemekten, içmekten uzak durmakla sembolize edilse de, nefsin toptan dizginlenmesidir. Bu dizginlemenin ilk adımı da, zor da gelse oruç için, dolayısıyla Allah rızası için sahura kalkmaktır.

Peygamber Efendimiz (sas)'in "Bir kimse, başka bir mükellefin yerine oruç tutmaz. Yine bir kimse, başka bir mükellefin yerine namaz kılmaz" buyurduğu bilinmektedir.

İftarın edeblerinden birisi de ikrâmda bulunmaktır. *“Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altında-kilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez,”* (Nisâ Sûresi [4:36]) ayetinde işaret edilen iyilik yapmak, aynı zamanda iftar için de geçerlidir. Bunun için Peygamber Efendimiz, kendisi ümmetin yoksullarını, yakınlarını ve ashabını iftara hem davet eder, hem de kendileri bu davetlere icabet ederdi. Ashabın en fakirleri olan Ashab-ı Suffe’yi de her gün hâli vakti yerinde olan sahabelere emanet ederek iftar vermelerini emrederdi. Kendileri bir hadislerinde *“Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse komşusunu rahatsız etmesin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse misafirine ikrâm etsin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin, ya da, sussun!”* (Buhârî, Edeb: 29-31) buyurarak iyi komşuluğu, misafire ikrâmı, hayırlı sözü Allah’a iman ile birlikte anmış, topyekün bir nefis ıslahının ancak böylece mümkün olabileceğine işaret etmiştir. Bir başka hadislerinde de: *“Bir Müslümana iftar ikrâm eden Müslüman, oruç tutanın sevabını aynen alır da, oruç tutanın sevabından hiç bir şey eksilmez”* buyuran Peygamber Efendimiz, bununla misafire, dostlara, akrabalara yapılan ikrâmın sevabına dikkat çekmiştir.

Oruçla mükellef olmayan çocukların dahi heyecanla beklediği iftar vakitlerinde ikrâmda bulunmak, Müslümanlar arasında samimiyet ve kardeşlik duygularını da pekiştirmektedir. İkrâm etmenin, Allah rızası için sarfetmenin getirdiği bereketin yanında, bir başka özelliği de Allah’a topluca şükür ve hamdetme fırsatı sunmasıdır. En azından,

Bismillah diyerek yemeğe başlayan ve Elhamdu li’llah diyerek yemeği bitiren Müslümanlar, böylece, birbirlerine de örneklik teşkil etmektedir. Bunun için, Ramazan ayı boyunca Müslümanların birbirlerini iftara davet etmek için yarışmaları, camilerde cemaata ve özellikle de yemek imkân ve fırsatı bulunmayan diğer Müslümanlara iftar vermek için sıraya girmeleri de güzel bir Ramazan geleneği teşkil etmektedir.

Oruç bir nefis terbiyesi amelesi olduğuna göre, iftar ve sahur yemeklerinde açlığın ve susuzluğun verdiği eziyet düşünülerek israfa gidilmemelidir. Özellikle uzun ve sıcak yaz günlerinde insan, açlığın ve susuzluğun bastırıldığı anlarda, psikolojik olarak çok yemeyi ve çok çok su içmeyi arzular. Hattâ öyle ki, sofraya oturduğunda, sanki doymak hissi dahi hissetmez.

Normal zamanlarda yiyeceğinden daha fazla yemek ister ki böylece, gün boyu dizginlenmeye çalışılan nefse boyun eğilmiş olunur. Bu da gereğinden fazla yeme iştihası oluşturduğu gibi, oruç günlerinde fazla yemeye alışık olmayan nefsi tatmin etmek için gereğinden fazla yemek hazırlamaya vesile olur. Dolayısıyla, yenilemeyecek olan miktardan fazla yemek hazırlamak israftır. ‘Sahurda yer veya ertesi güne bırakır, o zaman yerim’ düşüncesi de yanlıştır. Çünkü günümüzde, ikrâm edilen yemeklerin ertesi güne bırakılması, pek de adetten sayılmamakta, bu yüzden de israf edilmektedir. Haramlardan uzaklaşmayı hedefleyen oruç sebebiyle, bizzat kendisi haram olan israfa düşülmesi ise orucun gerçek ruhuna ters gelmektedir.

Bu vesile ile, Allah’tan, sahur, oruç, iftar ve ikrâmlarınızı kabul ederek bereketlendirmesini niyaz ediyoruz. ■

Terbiyesiz Nefs

Ahmet Faruk Çağlar • a_faruk@hotmail.fr

Nefs için Kubbealtı Lugatı'nın verdiği ilk tanım; bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği şeklinde. Gündelik farklı kimi kullanımları ve tasavvufi ıstılahtaki anlam(lar)ı (bir an için) göz ardı edildiğinde, nefsin ne olduğuna dair bu kısacık tanımın dahi içinden çok da kolay çıkılamayacak mahiyette olduğu kuşkusuz. Nefs ki, insanın hem öz varlığı, hem öz benliği, hem kişiliği. Ve, *Men arafe nefseh fekad arefe rabbeh*, yani nefsin (kendini) bilen Rabbini bilir ise, o zaman "hesaba katmamız" gereken bir de kendilik çıkmış oluyor karşımıza. Benlik, kişilik, kendilik (ve hatta varlık) arasındaki bu kavram (içlem-kaplam) karmaşasını bir yana bırakıp, psikolojik (ve psikanalitik) literatürdeki, benlik, kişilik, kendilik tanım ve kullanımlarına da şimdilik değinmeden, "genel" kullanımının ifade ettikleri bağlamında nefsi, daha muayyen, "elle tutulur" bir öz olarak kabul edip terbiyeye muhtaç bu nefsin neliği ve "terbiyesizliği/edepsizliği" üzerine düşünmeye çalışacağız.

İbn-i Atâ, *nefs cibilliyeti icabı edepsizdir* der, yani insan, bir yönüyle, özü itibariyle "terbiyesiz"dir (ve terbiyeye muhtaçtır). Nefs'in her hâli değildir kuşkusuz, terbiyeye muhtaç olan. Gelenekte nefsin terbiyesi ile kastedilen daha çok, nefsi emmâre'nin terbiyesidir. Yani ham nefsin, arzu ve isteklerini hemen ve doğrudan tatmin etme-

ye çalışan nefsin terbiyesi. Ancak burada, insanın gayet "doğal" olan kimi isteklerinin tatmininde ne gibi bir beis olabilir ki, sorusu akla geliyor. Bu arzular doğalsa, arzuların tatminine yönelik meyil de suni değil tabii ise, insanın bu arzuları tatmin etmesinin ne tür sakıncaları olabilir? Ve/veya bu arzuların tatmini insanı neden gerçekten mutlu etmez/edemez?

Tasavvufi ıstılahta nefsi emmâre, heva ve şehvetinin peşinden koşan, nefsin en alt derecesini ifade için kullanılır ki, bu anlamıyla freudyen psikolojideki id kavramıyla aralarındaki benzerliği dikkatli bir nazarın fark etmesi çok da zor değildir. İd (Almanca es) freudyen psikolojide 'ruhsal aygıt'ın en eski ve en ilkel parçasını teşkil eder, insan yavrusunun gelişimiyle id'den, ben ve üstben (ich ve über-ich) neşet eder ve özetle "ruhsal" sağlık ya da hastalık, 'ruhsal aygıt'ın bu üç bileşenin uyum ya da çatışmasıyla birincil bir koşutluk arz eder. (Ruhsal sıfatını tırnak içinde kullanmamızın sebebini yeri gelmişken açıklayalım: Allah'ın, insana Kendi Ruhundan üfleme hasebiyle, gelenekte ruh hiçbir âraza ya da etkiye maruz kalması mümkün olmayan bir cevher olarak telakki edilir, dolayısıyla hastalanan ruh değil, nefstir.

Ve bu hastalık ya da sağlığı kendine konu edinen bilim dalına da gelenekte [ruhbilim değil] ilmu'nun nefsi denir.)

İnsan sosyal bir canlıdır (medeniyet bit-tab). Tek başına hayatta kalamayacak olması 'sürü'ler halinde yaşamasını zorunlu kılar ve bu zorunluluk yaşamak zorunda olduğu türünün diğer bireyleri ile olan ilişkilerini düzenleme zorunluluğunu da beraberinde getirir. Nefs-i emmâre'nin ya da id'in arzularının tatmininin en temelde ve

İbn-i Atâ, *nefs cibilliyeti icabı edepsizdir* der, yani insan, bir yönüyle, özü itibariyle "terbiyesiz"dir (ve terbiyeye muhtaçtır). Nefs'in her hâli değildir kuşkusuz, terbiyeye muhtaç olan.

sosyal olarak hoş karşılanmamasının sebebi, bunun diğerlerinin varlığına ve dolayısıyla kişinin kendi varlığına yönelttiği tehdit ve tehlikedir. Arzuların böylesi, hemen ve doğrudan tatmini, kimi zaman tehlikeli olabilir, bazen ise (zaten) mümkün değildir. Dolayısıyla yapılması gereken arzu ve isteklerin (heva ve şehvetin) ikinci bir emre kadar bekletilmesi, tehlike ve imkanlar gözetilerek tatmin edilmesidir, yani id'in (ya da nefsi emmâre'nin) terbiye edilmesidir.

Freud bu çatışmayı insanın en büyük paradokslarından biri olarak takdim ve zikreder. İd (/nefs-i emmâre) ister ama toplumsal olan bu isteğin önüne engeller koyar, onu yasaklar, bu çatışma insanoğlunun sonu gelmez hüznünün en önemli sebeplerinden biridir. Bu sosyal yönü ağır basan açıklamanın akla getirdiği ilk soru ise (en azından bizim için): öyleyse, id'in (nefs-i emmâre'nin) arzularının sonuna kadar tatmininin mümkün olduğu bir ortam, o peşinden koşulan mutlu ve huzurlu yaşamın kapılarını sonuna kadar açacaktır/açmalıdır?! Ancak vaka bu beklentiyi pek de doğrulamaz, (freudyen anlamda) arzuları tatmin edilmiş insanlar (ya da insan yavruları) ileride onarılması güç psikik problemlerin içinde bulurlar kendilerini. Bu soru ve sorunla Anna Freud da karşılaşmış olmalıdır ki, *Çocuklukta Normallik ve Patoloji: Gelişimin Değerlendirilmesi* adlı kitabında, bu soruya/soruna ilişkin olarak müteakip açıklamada bulunur ve yukarıda zikredilen, yaşamın daha geç dönemlerinde karşılaşılan psikik problemlerin sebeplerini yine psikanalitik ekol içerisinde kalarak (mealen) şöyle cevaplamaya çalışır: İd'in arzularının tatmini bu kez super-ego'yu (über-ich'i, yani vicdanı) rahatsız eder ve üstesinden gelinmesi imkânsız olan bu çatışma (ve hastalık) sürer gider... Bu açıklamanın, oluşumunu sorunsuz tamamlamış bir üst-ben'i varsaymasının eleştiriye açıklığı bir yana, kişisel kanaatimiz, vicdanın verdiği rahatsızlık olmayacak olsa dahî arzuların tatmininin insanı yine de felakete sürükleyeceği yönünde. (Ki, nefsi emmâre'nin tanımının bir diğer kısmı, bu mertebedeki kişinin her türlü günahı hiçbir pişmanlık duy-

Bazı şeylerin kimi zaman yapılamıyor olması, o bazı şeyleri yapabilecek, yapmayı isteyecek arzuyu doğurur. İstenilen her şeyin, her an yapılabiliyor olması ise bir süre sonra o şeyin artık istenilmemesine, yani arzunun ölümüne yol açacaktır. Zira çocuk psikolojisiyle ilgilenenlerin malumu olduğu üzere, çocuğun istek ve ihtiyaçlarının aşırı doyurulması, doyurulmaması kadar (çocuğun ruhsal sağlığı açısından) tehlikelidir. Terbiyesiz nefsimizi dizginleyebildiğimizde (ki terbiyenin bir diğer manası [beygirler için kullanılan] dizgin demektir), hayattan alacağımız lezzet çok daha fazla olacaktır.

madan [yani vicdanî herhangi bir rahatsızlık söz konusu olmadan] işleyebileceği şeklindedir).

Bir arzunun tatmini, aslında o arzunun ölümü de demektir ve arzu yoksa yaşam da yoktur. Nefsin, ya da güncel kullanımıyla ruhun arzularının tatmini bir süre sonra ruhu arzulayamaz duruma getirecek ve bu da ruhun (*psişe'nin*) ölümü olacaktır.

Halihazırda, insanlığın bütün arzularını geçmişe nazaran daha fütursuzca gerçekleştirmesine rağmen, "ruh hastalıkları"nda (ve dahî intihar oranlarında) gözlenen niceliksel artış, görüşümüzü doğrular niteliktedir. Nefis terbiyesi, arzularının hemen ve doğrudan tatmininden kaçınmak suretiyle, sonsuza kadar arzulayabilmek adına alınmış bir önlem olarak anlaşıldığında, bu terbiyenin gerekliliğinin ardında saklı hikmete (ya da hikmetlerden birine) daha çok yaklaşacağımızı düşünüyoruz. İnsan yaşayabilmek için ya da yaşamdan daha fazla lezzet alabilmek için, hazlarını kimi zaman ertelemeli ve tatminden, arzularının sürekli ve tümüyle tatmininden kaçınmalı, ona sınırlar koymalıdır.

Bazı şeylerin kimi zaman yapılamıyor olması, o bazı şeyleri yapabilecek, yapmayı isteyecek arzuyu doğurur. İstenilen her şeyin, her an yapılabiliyor olması ise bir süre sonra o şeyin artık istenilmemesine, yani arzunun ölümüne yol açacaktır. Zira çocuk psikolojisiyle ilgilenenlerin malumu olduğu üzere, çocuğun istek ve ihtiyaçlarının aşırı doyurulması, doyurulmaması kadar (çocuğun ruhsal sağlığı açısından) tehlikelidir. Terbiyesiz nefsimizi dizginleyebildiğimizde (ki terbiyenin bir diğer manası [beygirler için kullanılan] dizgin demektir), hayattan alacağımız lezzet çok daha fazla olacaktır. Ve dahi, hayat ancak, yapmadığımız, yapamadığımız bir şeyler olduğunda ve olduğu ölçüde mümkündür.

Damak tadına önem verenler bilirler, terbiye edilmiş köfte, "terbiyesiz köfte"ye kıyasla çok daha lezzetlidir. Etten daha fazla lezzet alabilmek için mutlaka terbiye edilmesi gerekir, hayattan daha fazla lezzet alabilmek için ise nefsin... ■

Zekât'ın Bireysel, Toplumsal ve Mâlî Boyutu

Prof. Dr. Saffet Köse • saffetkose@hotmail.com

Bütün ibadetlerin sosyal hayatı ilgilendiren bir boyutu vardır. Bu açıdan ibadetlerin gayesi insanların iç dünyasının düzenlenmesi ve insanda olumlu yönde davranış değişiklikleri meydana getirmesidir. Bu noktada nefis terbiyesi önemli bir gayedir. İnsan, hem sırf Allâh'a ibadetle görevli, kötülük yapamayan meleklerle; hem de Allâh'a isyan eden, iyilikten nasibi olmayan ve bu yüzden de Allâh'ın huzurundan kovulan ve kötülüğün sembolü olan şeytana ait niteliklerle birlikte yaratılmıştır. Yani insan bunlardan hangisine meylederse o tarafa yakın olacaktır. Bu insanın melekleşebilecek ve şeytanlaşabilecek bir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Kur'an-ı Kerim bu yaratılış gerçeğini şu ayetiyle ifade eder:

Nefse ve onu biçimlendirene, ona kötülükleri/isyanı (fücûr) ve korunmasını/itaatını (takvâ) ilhâm edene andolsun ki: (Allâh'tan başkasına tapmayarak) Nefsini kötülüklerden arındıran kazanmış, onu kötülüklerle gömen de ziyana uğramıştır (Şems Sûresi [91/7-10]).

Buna göre gerçek anlamda ibâdetler, insandaki şeytani duyguları, nefsanî arzuları, zaafardan kaynaklanan savrulmaları engelleyici rol oynar, olumlu yönde davranış değişikliği sağlar, melekleşme sürecinin aracı olur.

Bu bağlamda öncelikle zekâtın, insanda en köklü niteliklerden birisi olan cimriliği bertaraf eden bir fonksiyona sahip olduğunu belirtmek gerekir. Kur'an-ı Kerim'de insanın cimriliğe eğilimli yaratıldığı (Nisâ Sûresi, [4/128]; İsrâ Sûresi, [17/100]); bu zaafa kapılanlara cimriliklerinin dünyada ve ahirette hayır getirmeyeceği (Âli İmrân Sûresi, [3/180]; Nisâ Sûresi, [4/37]; Tevbe Sûresi,

[9/34-35], Muhammed Sûresi, [47/38]; Leyl Sûresi, [92/8]) açık biçimde belirtilir ve bu yönde tutum takınanlar kınanır (Necm Sûresi, [53/34]). Diğer taraftan cimrilikten korunmanın yani cömert olmanın da büyük bir erdem olduğu ayrıca vurgulanır (Haşr Sûresi, [59/9]; Tegâbün Sûresi, [64/16]). Hz. Peygamber de Allah'ın sevmediği cimriliğin insan psikolojisi üzerinde nasıl olumsuz etki gösterdiğini özlü bir şekilde anlatır. Buna göre cimrilik insanı sıkın ve cimrileştikçe daha da sıkıştıran bir zırh gibidir. İnsan vermeye başladığı anda bu zırh gevşer ve verdikçe de rahatlık, ferahlık artar, insanın iç dünyası huzur bulur (Buhârî, "Zekât", [27]; Müslim, "Zekât", [76-78]). Kur'an-ı Kerim de zekât ve infakın insanı arıtıp yücelttiğini, huzura kavuşturduğunu vurgulayarak bu psikolojik etkiye dikkat çeker (Tevbe Sûresi, [9/103]).

Allâh'ın bizatihi cömert oluşu ve cömertliği sevmesi (Tirmizî, "Edeb", [41]) de 'verebilmeyi' bir yaşam biçimi haline getirmenin zekât ve infakın Allâh'ın sevgisini kazandıran bir özellik arzettiğini, dolayısıyla insanı daha da huzurlu kıldığını belirtmemiz gerekir. Bir mü'min açısından Allah'ın sevgisini kazanmaktan daha değerli hiçbir şey olmaz: "Allâh'ın rızasını kazanan neyi kaybetmiştir, onu kaybeden de neyi kazanmıştır" sözü bu hususu oldukça veziz bir şekilde özetler. Bu duygu ibadetlerin en önemli manevi boyutunu oluşturur.

İnsan'da kendi eliyle kazandığını bir başkasıyla paylaşmama gibi bir eğilim vardır (Bakara Sûresi, [2/177]) ve bu da cimriliğe motivasyon sağlayan bir güçtür. Bu duyguyu yenerek vermeyi becerebilen (İnsan Sûresi, [76/8]) insanlara Allâh Te'âlâ harcadıklarının yerine bir başkasını vereceğini (Sebe Sûresi, [34/39]) taahhüt etmekte, Hz. Peygamber de verdiği zekât veya sadaka sebebiyle müslümanın malının azalmayacağını belirtmektedir (Tirmizî, "Zühd", [17]).

Zekât için aynı zamanda söz-inanç (dil-kalp) birliğini ifade eden *sıdk* (doğruluk) kökünden gelen *sadaka* keli-

mesinin kullanılması da oldukça anlamlıdır (Tevbe Sûresi, [9/60]). Bunun sebeplerinden birisi verilen zekâtın kişinin imanının sağlamlığına delalet etmesidir (Nevevî, *Şerhu'l-Müslim*, Beyrut 1392, III, 101). Gerçekten Kur'ân-ı Kerim, isteyerek namaz kılanların ve gönülden zekâtı verebilenlerin asla münafık olmayacaklarına, münafık olanların asla yapmayacakları iki ibadetin namaz ve zekât olduğuna işaret eder (Tevbe Sûresi, [9/5, 11]). Hatta bu hususu açıkça ifade eder (Tevbe Sûresi, [9/67, 71]). Hz. Peygamber de "zekât imanın kesin delilidir" (Nesâî, "Zekât", [1]; Müslim, "Tahâret", [1]; Tirmizî, "Cumû'a", [80], "De'avât", [85]) hadisi ile bunu daha açık biçimde dile getirir. O sebeple zekât verebilmek güçlü bir imanın ve Müslüman kişiliğin bir tezahürü olarak görülür.

Bu anlatılanlar, zekât ve infakın insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkisini göstermesi açısından son derece önemlidir.

Zekât ve infakın, insanlar arası ilişkilerde zengin-fakir arasında gönül köprüsünün aracı oluşu sebebiyle güçlü bir yapıcı etkiye sahip bulunduğunu, toplum içinde insan ilişkilerine bir derinlik kazandırdığını, varlıklı-yoksul arasında gerilim oluşmasını engellediğini, dolayısıyla bu açıdan çok önemli toplumsal bir işleve sahip olduğunu da belirtmemiz gerekir. Gerçekten herhangi bir beklenti içinde olmaksızın küçük bir hediye ile bile olsa eldeki nimeti belli ölçüde insanlarla paylaşmanın alan-veren arasında muhabbete, sevgiye, dostluğa vesile olduğu, kin ve düşmanlığı ortadan kaldırdığı bizzat Hz. Peygamber tarafından dile getirilerek tavsiye edilir (Tirmizî, "Velâ", [6]; Mâlik, *el-Muvatta'*, "Hüsni'l-huluk", [16]; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, II, [405]).

Zekâtın, sadece fakirler, yoksullar (miskin), yolcular, borçlular, Allah yolunda olanlar (Tevbe Sûresi, [9/60]) gibi ihtiyaç sahibi geniş bir kesimi hedeflemesi sosyal dayanışma ruhunun toplumun bütün kesimlerini kuşatması açısından son derece önemli olduğunu gösterir. Bunun Allâh'ın bir emri olarak bir ibadet şekli olması da İslam'ın sosyal dayanışma ve kaynaşmaya ne kadar önem verdiğinin önemli bir göstergesidir. Burada bir hususa daha işaret etmek gerekir ki zekât sadece zorunlu olan yardımları

Zekât ve infakın, insanlar arası ilişkilerde zengin-fakir arasında gönül köprüsünün aracı oluşu sebebiyle güçlü bir yapıcı etkiye sahip bulunduğunu, toplum içinde insan ilişkilerine bir derinlik kazandırdığını, varlıklı-yoksul arasında gerilim oluşmasını engellediğini, dolayısıyla bu açıdan çok önemli toplumsal bir işleve sahip olduğunu da belirtmemiz gerekir.

ifade eder. Bizzat Hz. Peygamber malda zekât dışında da hakların bulunduğunu bildirir (Ebû Dâvûd, "Zekât", [32]; İbn Mâce, "Zekât", [3]; Tirmizî, "Zekât", [37]). Buna göre zekâtını veren varlıklı kişilerin özellikle temel ihtiyaç maddelerini karşılama sıkıntısı içinde olan insanları gözetmeye, onlara imkânlar ölçüsünde yardımda bulunmaya devam etmeleri, bunun da yerinde ve zamanında yapılması bir görevdir. Hatta sırf iffet ve hayasından dolayı halini insanlara arzdemeyenlerin bulunup ihtiyaçlarının giderilmesi Kur'ân'ın talebidir (Bakara Sûresi, [2/273]). Çünkü varlıklı insanların malında ihtiyaç sahiplerinin hakkının bulunduğunu bizzat Allâh Te'âlâ ifade buyurmaktadır (Zâriyât Sûresi, [51/19]; Me'âric Sûresi, [70/24-25]). Bu sebeple bu yardımların bir hayır karakteri taşıması için, gönülden yapılması (Bakara Sûresi, [2/265]; Haşr Sûresi, [59/9]), teşekkür de dahil herhangi bir karşılık beklenmemesi (İnsan Sûresi, [76/8-10]), başa kakılmaması ve incitilmemesi (Bakara Sûresi, [2/262, 264]), değerli şeylerin verilmemesi (Bakara Sûresi, [2/267]) gerekir.

Hz. Peygamber zekâta önem vermemenin, onu ciddiye almamanın toplumda uzun süre kıtlık ve bereketsizliğe sebep olacağını belirterek ümmetini uyarırken (Taberânî, *el-Evsat*, Kahire, 1415, V, [26]; VII, [40]); zekâtının verilmediği dolayısıyla zekât olarak verilmesi gerekli kısım ile karışık bulunan malın da eninde sonunda helaka maruz kalacağını bildirerek (Beyhâkî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, Mekke 1414/1994, IV, [159]) mal sahiplerini ikaz etmiştir. Nitekim, Hz. Peygamber verilen zekâtın malı koruyucu bir özellik taşıdığını şu hadisiyle ifade etmiştir: "Zekâtını vererek mallarınızı sağlam kaleler içine alınız" (Taberânî, *el-Evsat*, II, [274]).

Tarihi süreç içinde göz kamaştırın, bütün dünyanın hayranlığını kazanan vakıf medeniyetinin temelinde "hayırda yarışın" (Bakara Sûresi, [2/148]; Maide Sûresi, [5/48]) emrine imtisal için hayır işlerine koşuşanların ve bu uğurda öne atılanların (Mü'minün Sûresi, [23/61]) verdikleri zekâtlar ve yaptıkları infaklar vardır. Günümüzde de bu gelenek devam etmekte, İslamî hizmetlerin bir çoğu bu yolla sürmektedir. ■

“Ramazan Bir Paylaşma Ayıdır, Paylaşmak İse İbadettir”

IGMG Sosyal Yardım Derneği Başkan Yardımcısı Mustafa Uyanık ile Söyleşi

Kuruluşunun üzerinden henüz bir yıl geçmemiş olan IGMG Sosyal Yardım Derneği, yaklaşan Ramazan ayı mü-nasebetiyle Ramazan Kampanyası çalışmalarını başlattı. Dernek Başkan Yardımcısı Mustafa Uyanık ile başlatılan Ramazan Kampanyası'nı konuştuk.

Ramazan Kampanyası'nı konuşmaya geçmeden önce IGMG Sosyal Yardım Derneği'nin kuruluş misyonu ve şu an yürüttüğü projeler hakkında kısaca bilgi vermeniz mümkün mü?

İnsanî yardım alanında hizmet ediyoruz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in “İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır” hadisi-şerifini kuruluş misyonumuz olarak belirledik. Avrupa’da yaşayan insanların yardımlarını değişik projeler kapsamında ihtiyaç sahibi, mağdur ve mazlum insanların yaşadığı ülkelere ve bölgelere gönderiyoruz. Böylece bir taraftan Avrupa’da yaşayan yardımseverlerin yardımlarını ulaşılması güç olan bölgelere taşıyarak onlara faydalı olurken; diğer taraftan da mazlum ve mağdurlara yardımları götürerek onlar için faydalı olmaya çalışıyoruz. Derneğimizin kuruluşu üzerinden henüz bir yıl geçmiş değil. Geçen sene yürüttüğümüz Kurban Kampanyası 2010 çalışmasından sonra şu an sürekli olarak devam eden Yetim Projesi, Sağlık Projesi (Katarakt), Su Kuyusu Projesi ve Okul Projelerimiz var. Ramazan ayı için başlatmış olduğumuz Ramazan Kampanyası ve daha sonra Kurban Kampanyası 2011 gibi çalışmalarımız dönemsel olarak devam edecek. Konuyla alakalı daha ayrıntılı bilgi ve haberler www.igmg-hilft.de sayfamızdan takip edilebilir.

Ramazan Kampanyası için belirlediğiniz slogan varmı, varsa nedir?

Bu kampanya IGMG Sosyal Yardım Derneği olarak bizim ilk Ramazan kampanyamız. Bu kampanya için “**Ramazan paylaşmaktır, paylaşmak ibadettir**” sloganını uygun gördük. Biz biliyoruz ki Ramazan rahmet, bereket ayıdır. Yardımsever kardeşlerimiz yardımlarını ekseriyetle Ramazan ayında yapmaktadır. Oruç ibadetini bu ayda ifa ediyoruz. Aynı zamanda bu ay içerisinde Kur’an’ın inmeye başladığı bir ay. Kur’an nerede namazdan bahsetse arkasından infak ibarelerini görürüz. Kur’an sık sık infak kavramını, karşılıksız vermeyi, paylaşmayı öne çıkarır. Oruç ibadeti aynı zamanda bizde oluşturduğu diğergamlıkla, açın halinden anlamamızı sağlar. Bu ise bizi paylaşmayı teşvik eder. Gerek Kur’an’ın bize emrettiği, teşvik ettiği ifadeleri, gerek oruç ibadetinin bizde oluşturduğu durum, gerekse de insanımızın bu ayda paylaşmayı öncelemesi paylaşma kavramını ön plana çıkarmamızı sağladı. Özetle, ramazan bir paylaşma ayıdır, paylaşmak ise ibadettir diyoruz.

Ramazan Kampanyası'nın içeriğini neler oluşturuyor?

Bu sene yürüteceğimiz Ramazan Kampanyası'nı iki başlık altında topladık. Gıda Paketleri ve Bayramlık Elbise. Gıda paketleri, Ramazan ayında ihtiyaç sahibi ailelerin iftar ve sahur sofralarına katkı sağlamaya dönüktür. Bayramlık Elbise ile ise yetimler, öksüzler, durumları müsait olmayan çocuklara kıyafetler hediye etmeyi amaçlıyoruz. Çünkü bayrama çocukların boynu bükük girmesini istemiyoruz. Biliyoruz ki bayramın sevinci çocukların sevinci ile güzeldir.

Gıda paketlerinin içeriğini neler oluşturuyor? İsim olarak neden Gıda Paketleri ismini tercih ettiniz?

Evvla isimlendirmeyi neden Gıda Paketleri olarak isimlendirdiğimizle başlayacak olursak; takdir edersiniz ki bu işlerin organizasyonu çok da dışardan görüldüğü gibi kolay olmuyor.

“Kur’an nerede namazdan bahsetse arkasından infak ibarelerini görürüz.”

Biz kampanyanın hazırlığına aylar öncesinden başlıyoruz. Yardımlar Ramazan ayının son günlerine kadar devam edebiliyor, hatta bayramda dahi yardımların geleceğini tahmin ediyoruz. Bu yardımları ise anında Ramazan kumanyası olarak ihtiyaç sahiplerine Ramazan ayı içerisinde ulaştırmamız kimi zaman güçleşebiliyor. Bu yüzden Ramazan'ın 22'sinden sonra gelen yardımları, organize edebildiklerimizi yine Ramazan ayı içerisinde dağıtımını yapacak aksi takdirde Ramazan ayı dışında gıda yardımı olarak yapacağız. Bu hassasiyeti göttüğümüzden dolayı böyle bir isimlendirmeyi tercih ettik. Gıda paketlerimizin içeriği ise; makarna, pirinç, şeker, un, reçel, zeytinyağı, mercimek, fasulye, çay, konserve bezelye, salça gibi kuru gıdalardan oluşuyor. Böylece bu gıda paketleri ile ihtiyaç sahibi ailelerin iftar ve sahurlarına Avrupa'lı kardeşleri katkı sağlamış olacaklar.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) yararlı işlerde, hayırda acele edin mealindeki hadisini hatırlıyorum. O halde Ramazan Kampanyası'na destek verecek yardımseverlerin acele etmesini, yardımlarını sona bırakmamasını önerebiliriz. Pe ki, Ramazan Kampanyası ile yapılan yardımları hangi ülkelere taşıyacağız?

Üç kıtada dağıtımlarımız olacak. Toplam 17 ülkeye Gıda Paketleri ve Bayramlık Elbise yardımlarını götüreceğiz. Bu ülkeler; Niger, Sierra Leone, Pakistan, Arnavutluk, Bosna, Kosova, Sancak, Makedonya, Gambiya, Kamerun, Çad, Burundi, Moritanya, Endonezya, Türkiye, Somali, Uganda.

Üç kıtada, 17 ülkede bu kampanyayı nasıl yürüteceksiniz?

Belirlediğimiz ülkelere bu çalışmalarını koordine ve organize etmek üzere, gönüllüler arasından ülkelere göre seçtiğimiz, o ülkeyi tanıyan, dilini bilen kimseleri gönderiyoruz. Bu özel olarak seçilmiş gönüllülerimiz, çalışmalarını ülkelerdeki yerel partner organizasyonlarımızla birlikte yürütecekler. Yani gönüllülerimiz bizim o ülkede gözümüz kulağımız mesabesinde olacaklar. Gönüllülerimiz gittikleri ülkelerde kampanyamızın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için dağıtım, takip, fotoğraf ve video çekimleri gibi çalışmalarını yürütecekler ve biz de oradan gelen bilgiler ve raporlar doğrul-

“Üç kıtada dağıtımlarımız olacak. Toplam 17 ülkeye Gıda Paketleri ve Bayramlık Elbise yardımlarını götüreceğiz. Bu ülkeler; Niger, Sierra Leone, Pakistan, Arnavutluk, Bosna, Kosova, Sancak, Makedonya, Gambiya, Kamerun, Çad, Burundi, Moritanya, Endonezya, Türkiye, Somali, Uganda.”

tusunda bize teveccühde bulunan, yardımlarını bizlerle gönderen yardımseverlere yardımların sağlıklı bir şekilde iletilmesine dair bilgilendirme yapacağız.

Ramazan Kumanya miktarı nedir? Bu miktarla yardımseverler neye, ne kadar katkı sağlamış oluyorlar?

Kumanya bedelini 45 € olarak belirledik. Yardımseverler bu bedel ile gerek Gıda Paketlerine gerekse de Bayramlık Elbise'ye katkı sağlamış oluyorlar. Hem sahur ve iftarlar sofralarına katkı sağlamış, hem de bayram hediyesi ile yetim, öksüz, kimsesiz çocukları sevindirmiş oluyorlar. Avrupada yaşayan bir kimse için 45 € çok fazla bir miktar değil. Ama bu miktarla yardımsever kardeşlerimiz Ramazan ayında iftarı ve sahurunda katığı olmayan bir ailenin sofrasına katkı sağlamak, bayrama yeni kıyafetiyle giremeyeceğinden dolayı üzülen bir çocuğa bayramlık elbise hediyesi vermek gibi bir imkânı bulmuş olacak. Avrupa'dan yapılan bir yardım Türkiye'nin herhangi bir köyündeki bir yetimi, Saray Bosna'daki bir aileyi, Pakistan'daki bir öksüzü, Niger'deki bir ihtiyaç sahibini sevindirecek. Biz biliyoruz ki ihtiyaç sahibi kimseler sevinirse, yardımda bulunan kimseler de sevinecek. Bu kampanyayla yardımseverlerimiz rahmet ve bereket ayında mazlum ve

mağdurların dualarını almalarını sağlayacak bir iyilik yapmış olacaklar.

Son olarak bir mesajınız var mı?

İyilik ve güzellikte yarışmak, iyilik ve güzelliği yaygınlaştırmak, hayırda acele etmek önemsedığımız ve öncelendiğimiz davranışlar. Başlatmış olduğumuz Ramazan Kampanyası'nın geniş kitlelere ulaştırılması noktasında yardımsever insanlarımızın çaba ve gayret göstermesini talep ediyoruz. İyiliğin paylaşıldıkça çoğaldığına inanıyoruz. Ve son olarak tüm inananların, yardımlarını bize güvenerek emanet eden, bizleri destekleyen tüm kardeşlerimizin Ramazan-ı Şeriflerinin bereketli geçmesini temenni ediyorum.

Bizler de sizlerin Ramazan'ının mübarek geçmesini diliyor, Ramazan Kampanyası ve diğer yürüttüğümüz kampanyalarda muvaffakiyetler diliyoruz. ■

Röportaj: Murat Kubat

Câhiz

Mehmet Genç • mehmet-genc@gmx.de

Câhiz, 8 ve 9'uncu yüzyılların çok yönlü bir âlimiydi. İslam kültürünün "altın çağında" yaşayıp eserler verdi. Yaşadığı dönem ve mekân (Irak) büyük başarısında önemli rol oynarken, çok farklı alanlarda sayısız eserler ortaya koydu.

Tarihi Bağlam

İslam tarihinin ikinci büyük hanedanı Abbasilerdir. Abbasiler, kendisinden önceki Emevi hanedanına karşı ayaklanarak 750 yılında halifeliği ve iktidarı ele geçirdi. Daha sonra 945 yılında Şii Büveyhilerin egemenliği altına giren Abbasilerin iktidarı böylece fiili olarak sona erdi. 1258 yılında Moğol istilasında Başkent Bağdat'ın tahrip olmasıyla halifelik Sünni İslam'ın bir temsil kurumu olarak kaldı.

Abbasiler iktidarı döneminde Arap-İslam kültürü zirve dönemini yaşadı. Bu dönem İslam'ın "altın çağı" olarak da kabul edilir. 7 ve 8'inci yüzyıllarda insanların ekonomik refah içerisinde olmasının yanında canlı bir şehir hayatı da mevcuttu. Bu bağlamda 809 yılında ölen Halife Harun Reşid'in oğlu El Me'mun (ö. 833) en önemli ve etkili halifelerden biri olarak zikredilebilir. El Me'mun özellikle mutezile mezhebine desteği ve bilime teşvikleriyle tanınmıştır. Bununla birlikte örneğin başarılı olamasa da Kuran'ın mahlûk yani yaratılmış bir varlık olduğu öğretisini "devlet öğretisi" haline getirmek istemişti.

El Me'mun'un Beytü'l-Hikme'yi kurmakla bilim alanında sadece İslam kültürüne değil tüm dünya bi-

limine inanılmaz bir katkı sağlamıştır. Bağdat'taki bu bilim merkezinde başta Yunancadan olmak üzere çok sayıda eser Arapçaya tercüme edilmiştir. Felsefeden tıbb ve matematiğe kadar çeşitli alanlarda tercüme edilen eserler Müslümanların yanı sıra Yahudi ve Hristiyanlara da hizmet ediyordu. Bu eserlerin içerisindeki bilgiler bazı Müslüman âlimler tarafından çalışılarak daha da geliştirildi. Daha sonra ise sıra Avrupa'nın bu eserlerin çevirilerinden faydalanmasına gelmişti.

Hayatı

Bahsi geçen âlimlerden birisi de Câhiz ismiyle tanınan Ebû Osman Amr bin Bahr bin Mahbûb el-Câhiz el-Kinânî (ö. 869) idi. Bu çok yönlü İslam âliminin 767-777 yıllarında Basra'da doğduğu tahmin edilmektedir. Câhiz lakabı kendisine "patlak gözleri" nedeniyle verilmiştir. Gençlik zamanında Basra şehri bilim ve kültür alanında altın çağını yaşıyordu. Halil bin Ahmed, Sibeveyhi, Esmâi veya Ebu Zeyd El-Ensari gibi büyük âlimler bu dönemde Basra'da yaşıyordu.

Câhiz bu âlimlerin tedrisinden geçerek dilbilgisi, şiir, tarih ve edebiyat okudu. Bu arada camideki ilmi ve edebi meclislere, Basra panayırının kurulduğu, çöl Araplarının da geldiği, şairlerin ve hatiplerin şiirlerin ve hutbelerini okudukları meclislere katıldı. Çölde yaşayan Araplardan "fasihi" Arapçayı da öğrendi. Bunun yanında mezhepler arasındaki farklılıkları ve mezhep âlimlerini takip etti. Bu sebeple bazen Bağdat'a veya Kufe'ye gitti.

Halife Me'mun, Câhiz'in farklı eserlerinden etkilendi. Bu nedenle 815 yılında Bağdat'a çağırdı. Bu tarihten itibaren Câhiz çoğunlukla Bağdat ve Samara'da halifenin ve devlet büküklerinin yakınında bulunarak, çeşitli eserler yazıp onlara takdim etmiş, karşılığında bol miktarda da maddi destek almıştır. Câhiz 861 yılında Ha-

Katar Devleti'nin Cāhiz anısına hazırladığı pul

life Mütevekkil-Alellah'ın öldürülmesine kadar çalışmalarını bu şekilde sürdürmüştür.

Câhiz, Bağdat'ta Aristo'nun Arapçaya çevrilmiş eserlerinden faydalanmıştır. Bunun şüphesiz Kelâm hakkındaki fikirlerini sağlamlaştırdığı da söylenebilir. Câhiz geçimini eserlerinden kazandıklarıyla sağlıyordu.

835-847 yılları arasında hayatının en parlak dönemi ni yaşayan Câhiz, bu dönemde vezirlik makamında bulunan İbnü'z-Zeyyat Muhammed bin Abdülmelik'ten büyük destek görmüş, bu dönemde Şam, Humus ve Antakya'ya seyahatlerde bulunmuştur. İbnü'z-Zeyyat Muhammed bin Abdülmelik'in ölümüyle bir ara tutuklanmış ama daha sonra Ahmed Ebu Duad tarafından serbest bırakılmıştır. Bunun üzerine eserlerinden birkaçını Ebu Duad ve oğluna ithaf eden Câhiz'i, bir ara Halife Mütevekkil-Alellah, çocuklarına hoca tayin etmek istediye de çirkin yüzü olduğu için bundan vazgeçmişti.

Hayatının sonlarına doğru felç olan ve damla hastalığına yakalanan Câhiz, 95 yaşında çok yaşlanmış olarak Basra'ya çekildi ve 869 yılında burada vefat etti.

Câhiz ve Eserleri

Câhiz'in her ne kadar İslam düşüncesinde dikkat çekici bir rolü olsa da, kendisi aslında bir yazar ve edebiyatçı olarak tanınır. Her ne kadar daha önce İbnü'l-Mukaffa, Sehl bin Harun gibi büyük nesir ustaları yetişmişse de Arap nesrine mükemmel şeklini veren Câhiz olmuştur. Edebi düşüncelerinden biri de örneğin şöyledir; kitap, okuyan ve dinleyenlerin kolayca anlayabilmeleri için açık bir ifade ile yazılmalı ve manayı açıklayan gerekli ayrıntılardan mahrum olmalıdır. Aksi halde yazarın sadece yüksek kültürlü kişiler tarafından anlaşılabilmesi tehlikesi ortaya çıkar.

Arap ve İslam kültürünün "altın çağında" yaşayıp bu kültürün en büyük temsilcilerinden biri olan Câhiz, hem dini hem diğer alanlarda eserler vermiştir. İslam akılcılığının merkezi olarak kabul edilen Basra gibi bir çevrede doğması, dönemin imkânlarından büyük ölçüde istifade etmesine zemin hazırlamıştır. Eserlerinin sayısı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, yüzlerce eseri olduğu tahmin edilmektedir. Fransız bilim adamı Charles Pellat (ö. 1992) Câhiz'in 244 eserini tespit edebilmiştir. Bunlardan yirmi beşi günümüze bütün halinde ulaşırken, altmış beşi ise eksik halde bulunmaktadır. Câhiz'in üzerinde çalışıp eser verdiği çok sayıda konulara göz atmak için eserlerinden sadece birkaçı hakkında kısa bilgiler verebiliriz.

Dil bilgisi alanında örneğin "El-Beyan Ve't- Tebyin" isimli bir eser vermiş olan Câhiz bu eserde Arap dilinin özellikleri üzerinde durarak Arapların şiir ve hitabetteki kabiliyetlerini ortaya koymuştur.

Kelâm ve mezhepler alanında verdiği "El- Osmaniyye" isimli eserinde Câhiz Şiiilerin iddialarına karşı ilk üç halifeyi savunmaktadır. Câhiz bu eserinde sosyo-psikolojik ve tarihi delillere başvurmaktadır. "Tasvibü Ali fi tahkimi'l-hakemeyn" isimli eserinde ise Hakem vakasında Hariciler'e karşı 4. Halife Hz. Ali'yi savunan Câhiz, onun bu olayda en uygun yolu takip ettiğini ispata çalışmaktadır.

Câhiz, ahlâk alanında da çok sayıda eser kaleme almıştır. Bunlardan biri olan "Kitübü'l-Mehasin ve'l-azdad" isimli eserde Câhiz, insanların iyi ve kötü davranışlarını psikolojik açıdan incelemektedir. Câhiz'in eser verdiği diğer bir alan da sanat ve ticarettir. Bu alanda verdiği "Kitabü't-Tebassur bit- ticare" isimli eserde Câhiz, mücevherat ve

ya benzeri değerli ticari malların yapımı, kaliteleri, alım ve satım konularını ele almaktadır.

"Kitbu'l-Hayevan" ise Câhiz'in en önemli eseri olarak kabul edilir. Ansiklopedik mahiyetteki bu eserde farklı zoolojik konular incelenmektedir. Sadece eserlerinin çeşitliliği Câhiz'in geçmişte olduğu gibi bugün de tanınmışlığının önemli bir göstergesidir. Câhiz, 9'uncu yüzyıl İslam kültürünün büyük bir temsilcisidir. Sadece klasik "dini" bir kişilik değil, farklı alanlarda yaptığı çalışmalar ve verdiği eserlerinden de anlaşılan çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. Câhiz bilimsel çabaların zirve döneminde olduğu bir dönemde yaşadı. Bu "altın çağda" yaşaması onun verdiği eserlerdeki büyük başarısına önemli katkı sağladı. ■

Tercüme: Yusuf Ziya Altıntaş

Cahiz'in "Hayvanlar Ansiklopedisi" eserinden bir Deve Kuşu figürü

Kaynaklar:

- Pellat, Charles (1969): "The life and works of Jahiz. Translations of selected texts", 1. Baskı, London: Routledge & Kegan Paul (İslam Ekonomisi Serisi).
- Heine, Peter (2006): "Abbasiden. In: Islam-Lexikon A-Z. Geschichte - Ideen - Gestalten", Freiburg, Basel, Wien: Herder (Herder Spektrum).
- Kaya, Mahmut (1992): "Beytülhikme", İslam Ansiklopedisi. 6. Cilt, Türkiye Diyanet Vakfı.
- Richards, D.S. (1998): "al-Jähiz", In: Meisami, Julie Scott: Encyclopedia of Arabic literature. London: Routledge.
- Şeşen, Ramazan (1988): "Câhiz", İslam Ansiklopedisi. 7. Cilt, Türkiye Diyanet Vakfı.

Afganistan

Yusuf Ziya Altıntaş • yza301@hotmail.com

Resmi adıyla Afganistan İslam Cumhuriyeti, Orta Doğu, Orta Asya ve Hint Yarımadası arasında, Himalaya sıra dağlarının üzerinde kurulmuş bir devlettir. Kuzeyinde Türkmenistan, Özbekistan, Tacikistan, doğusunda Çin Türkistanı'nın küçük bir kısmı ve Pakistan, batısında İran bulunmakta, güneyini ise tamamen Pakistan sınırlandırmaktadır. Denizle sınırı olmayıp dağlık bir ülke olan Afganistan'ın başşehri ve en büyük şehri yüksek bir plato üzerine kurulmuş olan Kabil, ikinci önemli şehri dini ve idari yönden önem taşıyan güneydeki Kandehar, diğer önemli bölge ve şehirleri ise Herat, Pencap, Bedahşan, Belh, Mezar-ı Şerif ve Devletâbâd'dır. Ülke 647.500 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye topraklarına yakın bir büyüklüktedir.

Afganistan esasen çok zengin bir kültür ve medeniyet tarihine sahiptir. Maalesef son yıllarda kamuoyunda bu onurlu halkın adı terörle özdeşleştirilmeye çalışılmaktadır. Önemli ticaret yolları üzerinde bulunması Afganistan'ın tarihi süreçte Moğollar, İngilizler ve Sovyetler gibi çeşitli kavimlerin istilasına uğramasının önemli bir nedenidir. En son 2001 yılında ABD tarafından işgal edilmiş olan Orta Asya'nın kederli ülkesi Afganistan'ın özellikle yakın tarihte içerisinde bulunduğu savaş ortamı, ülkeyi içinden çıkılmaz bir kaos ve sefaletle sürüklerken, bu durum maalesef günümüzde de sürmektedir. Bu anlamda yakın geçmişte Sovyet işgali sırasında, ardından iç savaş ortamında tahrip edilen tarihi ve kültürel hazinelerinden geriye kalanları da geçtiğimiz yıllarda ABD uçaklarından yağın bombaların hedefi olmuştur. Bölgedeki İslâm medeniyetinin paha biçilmez tarih ve kültür mirasının bu savaş ortamında yok olup gitmesi İslam medeniyetinin büyük kaybıdır.

11 Eylül 2001 saldırılarından sonra ABD yönetimi Afganistan'ı "Özgürlük Operasyonunu" adı altında işgal etti. ABD işgali döneminde ülke tam bir kaos ve savaş ortamına sürüklendi. Afganistan bugün halen Hamid Karzai başkanlığında uluslararası koalisyonun desteğiyle kurulmuş olan geçici Afgan hükümeti ile yönetilmekte, ancak ülkeye özgürlük ve huzurun bir türlü gelmediği görülmektedir.

Nüfus, Dil ve Etnik Yapı

Ülkede yaşayan 30 milyona yakın nüfusun çoğunluğunu Afganlar, Türkler ve Tacikler meydana getirir. Afganistan'da en kalabalık grubu teşkil eden Afganların Kuzey bölgelerinde yaşayanlarına Pehtûn, güneydekilere ise Peştûn denilmektedir. Konuştukları dil bugün Afganistan'ın resmi dili olan Peştuca'dır. Afganistan'ın ikinci kalabalık etnik grubunu teşkil eden Türk kabileleri içinde en kalabalık olanı Özbeklerdir. Büyük çoğunluğu hayvancılıkla uğraşan ve otlak bulmak için sık sık yer değiştirmek mecburiyetinde kalan Türkmenlerin yanı sıra, Büyük ve Küçük Pamir dağları bölgesinde yaşayan Kırgızlar, Kazaklar, Kıpçaklar, Karluklar, Celâlâbâd çevresindeki Karakalpaklar ile Çağataylar diğer etnik Türk gruplarıdır. Üçüncü büyük etnik grubu teşkil eden Tacikler ülkenin kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde yaşarlar. Afganistan'da Peştû ve Darî dilleri resmi diller olarak kabul edilmiştir. Ülke nüfusunun yarısından çoğu Peştû dilini, beşte biri de Darî dilini konuşmaktadır. Resmi dillerin dışında ülkede ayrıca beş milli dil ve yirmiden fazla mahallî dil konuşulmaktadır.

Afganistan'da İslam

Nüfusunun yüzde 99'u Müslüman ve büyük çoğunluğu Hanefî mezhebine mensup olan Afganistan'da Sünnilerin dışında Şiiliğin farklı kollarına mensup olanlar da yüzde 20'ye yakın önemli bir oranı oluşturmaktadır. Ayrıca az sayıda Hindu, Sih ve Yahudi azınlıkları da mevcuttur. Tarihte olduğu gibi günümüzde de tasavvuf ve tarikatlar, Afganistan toplumunun dinî ve sosyal hayatını etkileyen temel unsurlardandır. Bunun yanında halkın eğitilmesinde, İslâmî ve geleneksel kültürün yeni nesillere aktarılmasında, kitlelerin harekete geçirilmesinde ve İslâm kültürü için tehlikelere karşı durmada tasavvuf ve tarikatların önemli fonksiyonları olmuştur. İslâm medeniyetinin önemli merkezleri olan Kurtuba, Kahire, Bağdat, Tebriz, Buhara, Semerkand ve İstanbul gibi, Afganistan'ın Horasan bölgesinin bir kısmının yanı sıra Belh, Gazne ve Herat gibi şehirleri de İslâm dünyasının meşhur tasavvuf merkezleri arasındaydı. Örneğin Moğol istilâsı üzerine batya göç eden Horasan erenlerinin bir kısmı bu bölgedendi. Bahâeddin Veled (ö.1230) ve oğlu Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî (ö.1273) Belh'ten Konya'ya gelmişlerdi.

İslâm kültür ve medeniyet tarihinde

Gürüler dönemine ait, Meryem Süresi işlemeli Cem Minaresi

çok önemli bir yere sahip olmasına karşın, yıllardan beri ülkeyi kapsayan savaş ortamı, özellikle son yıllarda Afganistan'ın sefalet içindeki bir ülke olduğu imajına sebebiyet veriyor. Hâlbuki bugün işgal ve savaşlar nedeniyle harabe halindeki şehirlerin bir zamanlar İslâm mimarisinin en nadide eserleriyle süslü olduğu gerçeği ve yine bugün ilim ve kültür faaliyetlerinin çok uzağında bulunan Afganistan'ın, tarihi süreçte İslâm dünyasının önemli ilim ve kültür merkezlerinin başında geldiği gerçeği de pek çok kimsenin malûmu değil.

Tarihi, milattan öncelere uzanan mabetler, Ortaçağ'dan kalan kaleler, İslam medeniyetinin mimari örnekleri olan camiler, türbeler ve zaviyeler bugün Afganistan'ın pek çok yerinde karşılaşılan eserlerdendir. 12'inci yüzyıldan Cam Minaresi, Herat yakınlarındaki 13-14'üncü yüzyıllara ait Kilise Camii, 15'inci yüzyıldan kalma Herat Camii, Gevher Şah Türbesi, Belh'te Hoca Ebu Nasır Paşa Camii ve Türbesi bugün hâlâ ayakta kalabilmeyi başaran tarihi eserlerden bir kaçıdır. Ülkenin kuzeyinde Mezar-ı Şerif şehrinde bulunan 15-17'inci yüzyıla ait Mezar-ı Şerif Camii ile Gazne'de bulunan Gazneli Mahmud'un diktirdiği zafer abidesi İslâm sanatının en güzel örnekleri arasında gösterilmektedir.

İşgal, Savaş ve Afganistan

Sovyet işgali, iç savaş ve 2001 yılındaki ABD işgaliyle birlikte ülkede baş gösteren savaş ortamı ülkede kendini hemen hissettirmektedir. Yıkılmış evler, parçalanmış tanklar görülür sokaklarda. Ülkeye yönelik bütün bu saldırı ve işgallerde Afgan halkı büyük maddi ve manevi zararlara maruz kalmış, kitlesel

Mezar-ı Şerif'te Hz. Ali türbesi olarak bilinen Ravza-i Şerif Camii

ölümler yaşanmıştır. Ülke harap olmuş, şehirleri, kasabaları, doğal ve kültürel varlıkları yok olmuş veya tahrip olmuştur. Ülke modern dünyanın nimetlerinden nasiplenmek yerine bir enkaz yığınına çevrilmiştir neredeyse. Bir gecede üstlerine binlerce bomba yağan bir ülkeden nasıl bir ilerleme bekenebilir ki. Bu ortamda içilebilir su kaynaklarının yetersizliği, toprak kirlenmesi, otlak ve ormanların tahribi, çölleşme, hava ve su kirliliği ülkedeki yaşamı daha da zorlaştırmaktadır.

Diğer yandan tarihte dışarıdan gelen işgal ve istilalar her seferinde Afgan halkının direnişiyle karşılaşmıştır. Tarih boyunca bu tür girişimlerde ülkenin tamamı hiçbir zaman zapt edilememiş, bu işe kalkışanlar başta galip gelseler de ülkeye hâkim olamamışlardır. Örneğin, Büyük İskender M.Ö. 331 yılında bu toprakları ele geçirdiyse de, asla bölge halkını yanına alamamış ve ölümünden sonra kısa sürede hâkimiyeti son bulmuştur. Ayrıca Babür Hanedanı'nın kurucusu Zahirreddin Muhammed Babür de önce Afganistan'ı ele geçirmiş, ancak daha sonra Hindistan'da hükümranlığını kurmuştur. Aynı şekilde Moğolların istilası geçici olmuş, İngiltere de hiçbir zaman bu ülkeye hâkim olamamıştır. Sovyetlerin Kızıl Ordusunu da yenen Afgan halkındaki bu direniş gücünün di-

namisinin asıl kaynağının sıkı aşiret yapısı olduğu söylenebilir. Neticede bu ülkenin işgal edilebilir, ancak sonrasında kontrol etmenin pek de mümkün olmadığı bir yapısı olduğu görülmektedir. ■

Kaynaklar:

- "Afganistan", TDV İslam Ansiklopedisi, 1. Cilt, s.401-411
- "Bir Zamanlar Diyar-ı Afganistan", Beytullah Demircioğlu, Altınoluk, 2001 Aralık, Sayı: 190

Afganistan'a giden Amerikan askerleri

Denizcilik ve Deniz Kâşifleri

Müslümanların Günlük Yaşamımıza Katkıları

İlknur Melekoğlu • imelekoglu@yahoo.de

Pusulanın Çinliler tarafından icat edildiği, daha sonra da denizciler tarafından denizcilikte kullanılmak üzere geliştirildiği yönünde yaygın bir inanış vardır. Oysa ki, manyetik ya da mıknatıslı pusulaya dair ilk kanıtlar Muhammed al-Avfî'nin yazdığı "Hikayeler derlemesi" adlı eserde bulunmuştur: Yıl 1233, deniz yolculuğu Kızıl Deniz ya da Basra Körfezi üzerindedir ki, eserde pusula için şöyle denir; "Mıknatıs taşına sürtüldükten sonra su dolu bir kabin içine bırakılan, bir süre döndükten sonra duran demirden balık."

Mıknatıslı pusulanın İslam dünyasında denizcilikte kullanılmasına dair ilk tam tanımlama Baylak Kıpjaki'nin "Gezintideki tüccarlar için hazine kitabı" adlı 1282'de Mısır'da yazılan eserde yer alır. Kıpjaki, 1242 yılında Suriye'nin Tripoli şehrinde İskenderiye'ye yapılan bir deniz yolculuğu boyunca kullanılan yüzen bir pusulayı anlatır.

Mıknatıslı iğnesi bulunan söğüt tahtası ya da balkabağından yapılan "balık" tasarımlardan da söz edilir ki, bunlar su yüzeyinde yüzerken su geçirmemeleri için katran ya da balmumlarıyla mühürlenirdi. Islak pusula olarak bilinen bu pusulaların yanısıra kuru pusula da vardı. Kağıt diskin üzerinden zıt taraflara yerleştirilen mıknatıslı iğnenin ortasında huni gibi bir şey bulunuyordu. Bu huni ise kağıt diskin düşmesini önlemek için koyulan cam levha ile sızdırmaz hale getirilmiş bir kutunun ortasını pivot-ana dayanak- alan bir eksen üzerinde dönüyordu. Bu tasarımlar ve pusulanın kullanımını onları Avrupa'ya götüren Müslüman tüccarlar tarafından daha geliştirilmiştir.

Usta denizciler

Müslümanlar denizcilik aletleri geliştirmelerinin yanı sıra usta denizcilerdi de. 15.yy.da Arabistan'ın Necd bölgesinen İbn Macid böyle biriydi. Babası ve büyükbabası da denizcilik eğitimi veren muallimlerdi ve Kızıldeniz konusunda uzmandılar. İbn Macid, Kızıldeniz'den Doğu Afrika'ya ve oradan da Çin'e giden deniz yollarının hemen hepsini bi-

liyordu. Şiir ve düzyazı şeklinde olmak üzere, bu yollar hakkında toplam otuz sekiz yazısı bulunan İbn Macid'in eserlerinden yirmi beşi günümüze ulaşmıştır. Astronomi ve denizcilikten bahseden bu eserler; ayın evreleri, deniz rotaları ve limanların enlemleri gibi konuları da içerir.

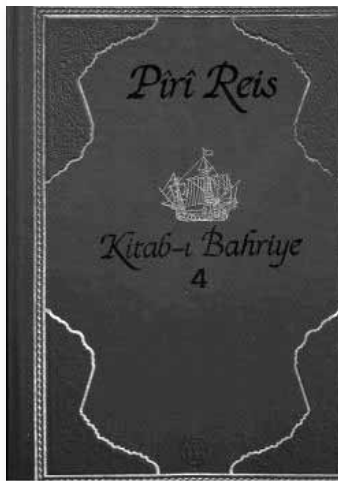
En önemli denizci 16.yy amirali olan ve denizcilikle ilgili talimatların yer aldığı dört yüz elli yaşındaki *Kitab-ı Bahriye* adlı eseri yazan Piri Reis'dir. Farklı adlarla tercüme edilmiş olan bu kitap 1991'de Türk Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yeniden, orjinal el yazması eserin renkli kopyasına da yer verilerek, Osmanlıca metnin Latince, İngilizce ve modern Türkçe'ye çevirisiyle birlikte yayınlanmıştır. Akdeniz sahilleri ve adalarıyla ilgili bir denizcilik kılavuzu olan *Kitab-ı Bahriye*, modern deniz yolculuğunun temelini atmıştır. *Kitab-ı Bahriye*, sahil kesimlerini, su yollarını, limanları ve Akdeniz sahilindeki mesafeleri gösteren bir kitaptı ve denizciler için teknik talimatlar içeriyordu. Akdeniz sahili, adaları, geçitleri, boğazları, koyları ve sığınakları hakkında önemli teknik bilgiler bulunan eserde, denizcilere limanlara nasıl yaklaşılacağını ve nerelerde demir atılacağı gibi bilgiler veriliyor, yön bilgileri ve farklı yerler arasındaki mesafeler anlatılıyor.

İki yüz on dokuz tane ayrıntılı harita içeren eser Akdeniz ve Ege Denizi üzerine hazırlanmış tek rehberdi; Akdenizli denizciler ve bilimadamları tarafından kaydedilen iki yüzyıllık ilerlemenin zirveye ulaştığı noktaydı.

Deniz Kâşifleri

Yaklaşık 600 yıl önce doğan Müslüman denizci Zheng He deniz kâşifleri alanında devrim yapan isimdir. Onun hakkında Gavin Menzies tarafından yazılan "1421" adlı kitapta Zheng He'nin Mekke, İran Körfezi, Doğu Afrika, Seylan (Sri Lanka), Arabistan gibi yerlere ve daha da ötelere, Kristof Kolomb ya da Vasco da Gama gibi kâşiflerden önce, onlarınkinden beş kat büyük gemilerle gittiği yazılır.

Zheng He yaşadığı dönemde Çin'in küresel bir büyük bir güce dönüşmesinde etkili rol oynamış bir Müslüman idi. Yirmi sekiz yıl süren deniz yolculukları boyunca otuz yedi ülkeyi ziyaret etti, ticari ve diplomatik amaçlarla yedi

Piri Reis'in ünlü eseri *Kitab-ı Bahriye*

büyük deniz yolculuğu yaptı. O bu keşifleriyle 50000 km'den fazla yolculuk yapmıştır. İlk filo-sunda 27,280 kişi ve 317 gemi yer aldı: Hareket eden bir şehir ya da futbol sahası. Bu kadar büyük bir filoyla bilinmeyen denizlere yol almak yöneticilikte ve denizcilikte üstün bir bilgi gerektiriyor. Hiç hata payı yoktu ki, onun bu başarısı günümüzde aya gitmekle kıyaslanabilir.

Zheng He'ye doğduğunda Ma He adı verilmişti. Müslüman olan babası ve dedesi hac için Mekke'ye gittiklerinde onu da yanlarında götürmüşlerdi, o da bu sayede hem Arapça'yı hem de Çince'yi konuşarak büyüdü. Çocukken, bir Moğol kasabası olan memleketi Kunming Çinliler tarafından işgal edilince esir düşerek sarayda Prens Zhu Di'nin hizmetine verildi. Zhu Di daha sonra tahtı ele geçirerek İmparator Yong Le oldu. Gavin Menzies, Zheng He'nin; dindar bir Müslüman olmasının yanısıra, iki metre boyunda, yüz kilodan fazla, kaplan yürüyüşlü heybetli bir asker ve Zhu Di'nin yakın bir danışmanı olduğunu söyler. Başarılarından dolayı imparatorluk saray sözcülüğüne getirilen Ma He'ye "Zheng" soyadı verildi. Zheng He'nin yedi büyük deniz yolculuğuna çıkması için yeterince sebep vardı: Bilimsel keşifler yapmak, değerli taş, minarel, bitki, hayvan, uyuşturucu ve ilaç aramak ki, yolculuklar arttıkça bu sebepler daha da önemli oldu. Deniz seferi ve haritacılık bilgilerini geliştirmek, tüm yabancı ülkelere Çin'in ekonomi ve kültür alanında öncü güç olduğunu göstermek istiyorlardı. Bu nedenle denizötesi ticaret teşvik edildi, böylelikle diğer ülkeler Çin'in heybetli gemilerini görüyorlar ve ülkenin prestiji artıyordu. Diğer milletler diplomasi yoluyla bağlılıklarını gösteriyor, yerel ve bölgesel liderler imparatorluğun "liderliğini" kabul ediyor, böylece ülkeler imparatora bağlılıklarını arzetmek için elçiler gönderiyordu.

Bu deniz yolculuklarının en etkileyici yanı çok büyük ve son derece iyi organize edilmiş olmalarıdır. Zheng He, en büyük gemilerinden altmış ikisinin 136,85 metre uzunluğunda ve 56,08 metre genişliğinde olduğunu yazar. Zheng He, ayrıca her gemide; aralarında denizci, kâtip, tercüman, asker, zanaatkar, tıpçı ve meteoroloji uzmanlarının da bulunduğu dört yüz elli-beş yüz kişinin olduğunu da yazar. Dör-

Piri Reis'in dünya haritası ve Pusula Güllü

hazine gemisine ait bir dümen direği bulunmuştur. Otuz iki feet (on bir metre) uzunluğunda olan bu parçayla ilgili hesaplamalar yapıldığında parçanın ait olduğu geminin 150 metre uzunluğunda olduğu tahmin edilmektedir.

Bu büyük gemilerde; ipekli mallar, porselen, altın ve gümüş kaplar, bakır mutfak eşyaları, demir aletler, pamuklu mallar gibi ürünlerin yanısıra, zebra, zürafa, Afrika antilopu, deve kuşu gibi canlı hayvanlar da taşınıyordu. Su geçirmez gemi gövdesinde canlı balık taşınır ve hamam yapılırdı. Gemiler birbirleriyle bayrak, fener, çan, güvercin, gong ve pankartlar yardımıyla iletişim kurarlardı.

Yedinci deniz yolculuğunun sonunda Çin denizcilik teknolojisi ve gücü bakımında rakipsizdi. Çin ve Hindistan birlikte tüm dünya daki gayri safi millî hasılasının yarısından fazlasına sahipti. Bu yolculuklar sayesinde Afrika'dan getirilen ilk zürafa örneğinde olduğu gibi Çin egzotik ürünlerle tanışmıştır.

Zheng He 1433 yılında Hindistan'dan dönüş yolculuğu sırasında vefat etti. O öldükten kısa süre sonra Çin'de Konfüçyüs dönemi başladı, ülke içe kapandı, deniz ticareti yasaklandı hatta yüz yıl içinde birden fazla gemiyle yola çıkanlara ölüm cezası uygulandı. 1525 yılında Çin hükümeti

okyanusa açılabilen tüm gemilerin imha edilmesini emretti ve tarihin en büyük donanması olan üç bin beş yüz gemilik donanma (ABD donanmasının bugün üç yüz gemisi vardır) tarihe karışmış oldu. ■

Kaynak: 1001 Inventions-Muslim Heritage in Our World, Prof.Salim T S Al-Hassani, 2006, Foundation for Science, Technology and Civilisation

Zheng He'nin gemisinin Kolombus'un gemisiyle karşılaştırılması

Aus der Finsternis in das Licht: Die Kadr-Nacht

Hulusi Ünye • mhulusiunye@hotmail.com

Die Kadr-Nacht (Nacht des Schicksals) ist keine Nacht wie jede andere. Mit der Kadr-Nacht beginnt eine Zeit des Segens und der Erleuchtung. Was diese Nacht derart bedeutsam macht, ist, dass in ihr die Offenbarung (Wahy) des Korans begann.

Der Koran wurde als Rechtleitung (Hidâya), als Führer aus der Dunkelheit ins Licht herabgesandt. Deshalb bezeichnet sich der Koran selbst auch als „Nûr“ (Licht). Entsprechende der Einzigartigkeit der Kadr-Nacht sind die in dieser Nacht verrichteten Gottesdienste (Pl. Ibâdât) tausendmal wertvoller als in allen anderen Nächten.

Ihre Bedeutung erhält die Kadr-Nacht also vom Koran. Unser Schöpfer hat der Kadr-Nacht, nur um die herausragende Stellung dieser Nacht und somit auch des Korans zu verdeutlichen, eine eigene Sure gewidmet. Dort heißt es: *„Wir haben ihn wahrlich in der Nacht des Schicksals herabgesandt. Und was lässt dich wissen, was die Nacht des Schicksals ist? Die Nacht des Schicksals ist besser als tausend Monate. In ihr kommen die Engel und der Geist mit ihres Herrn Erlaubnis herab, mit jeglichem Auftrag. Frieden ist sie bis*

zum Anbruch der Morgenröte.“ (Sure Kadr, [97:1-5])

In dieser Sure wird die Bedeutung der Kadr-Nacht vollends wiedergegeben. Wir erfahren in der Sure Kadr, dass die Herabsendung des Korans in dieser Nacht begann, sie tausendmal wertvoller ist als jede andere Nacht, dass in ihr angefangen von Dschibrîl (as) die Engel auf die Erde hinabsteigen und sie bis in den Morgen voller Segen (Baraka) ist.

Es gibt verschiedene Überlieferungen über die genaue Datierung dieser Nacht, so dass man nicht ganz sicher sein kann, welche Nacht des Ramadans die Kadr-Nacht ist. Wie ist es dann möglich, dass man weiß, in welcher Nacht die Gottesdienste um ein Tausendfaches höher belohnt werden als sonst?

Wir wissen, dass die Kadr-Nacht innerhalb des Monats Ramadans ist. Denn aus dem Koran erfahren wir, dass das Buch in einer gesegneten Nacht herabgesandt wurde¹ und dass dieses Buch der Koran ist, dessen erste

Verse im Ramadan dem Gesandten Allahs herabgesendet wurden.² Zudem wird überliefert, dass der Prophet Muhammad (saw) gesagt hat: *„Sucht die Kadr-Nacht in den letzten zehn geraden Nächten des Ramadans.“*³ Der Gesandte Allahs legt den Muslimen nahe, die Kadr-Nacht nicht ungenutzt zu lassen. Er sagt aber nicht, um welche Nacht es sich genau handelt. Vielmehr möchte er, dass jede Nacht als Kadr-Nacht angesehen und entsprechend verbracht wird. In diesem Sinne sollten die Gläubigen (Pl. Mu‘minûn) die letzten zehn Nächte des Ramadans verbringen – in

Es gibt verschiedene Überlieferungen über die genaue Datierung dieser Nacht, so dass man nicht ganz sicher ist, welche Nacht des Ramadans die Kadr-Nacht ist. Wie ist es dann möglich, dass man weiß, in welcher Nacht die Gottesdienste um ein Tausendfaches höher belohnt werden als sonst?

der Hoffnung, auf die Kadr-Nacht zu stoßen. Abdullâh bin Masûd (ra) sagt diesbezüglich: „Wer das ganze Jahr über seine Gottesdienste verrichtet, wird auf jeden Fall auf die Kadr-Nacht stoßen.“⁴

Was die Gottesdienste in der Kadr-Nacht angeht, sagte der Gesandte Allahs: „Wer die Kadr-Nacht mit Glauben (Îmân) und Aufrichtigkeit (Ichlâs) verbringt, dessen vergangene Sünden werden vergeben.“⁵

Wer also das Glück hat, die Kadr-Nacht zu erleben, sollte sie nicht ungenutzt lassen, sondern mit Gottesdiensten verbringen. Jedoch gibt es keinen besonderen Gottesdienst in dieser Nacht. Deshalb ist es zum Beispiel möglich, Gebete zu verrichten, aus dem Koran zu lesen, Allahs zu gedenken, auf das bisherige Leben zurückzuschauen und seine über etwaige Verfehlungen nachzudenken oder Bittgebete zu sprechen. Wer versäumte Gebete hat, sollte diese nachholen. Der Gelehrte Sufyân as-Sawrî sagte: „Bittgebete zu sprechen und um Vergebung zu bitten, ist in der Kadr-Nacht besser als Gebete zu verrichten. Noch besser ist es, erst aus dem Koran zu lesen und dann Bittgebete zu sprechen.“⁶ Aischa (ra) fragte einmal den Gesandten Gottes: „Wie soll ich in der Kadr-Nacht beten?“ Dieser antwortete: „Bete: Allâhumma innaka afuwwun, karîmun tuhibbul afwa fa'fu annî: O Allah! Du bist der Verzeihende, der Großzügige. Du magst es zu vergeben, vergib auch mir.“⁷

In der Kadr-Nacht gibt es einen Moment, in dem alle Gottesdienste und Bittgebete erhört und angenommen werden. Um diesen Moment zu erleben sollte nach Möglichkeit die gesamte Nacht mit Gottesdiensten verbracht werden. Wer das nicht vermag, sollte zumindest nach dem Tarâwih-Gebet eine Weile in der Moschee verbringen und beten. Wenn man bedenkt, dass in dieser Nacht die Engel auf die Erde hinabsteigen, ist es umso bedeutsamer, sich in Demut und Aufrichtigkeit an Allah zu wenden.

Da die Kadr-Nacht ihre Bedeutung vom Koran erhält, ist es selbstverständlich, den Koran zu lesen oder

لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ
أَلْفِ شَهْرٍ

“Laylatu’l-Kadri
chayrun min
alfi Schahrin”

“Die Kadr-Nacht ist
besser als
tausend Monate.”

Sure Kadr, Vers 3

seiner Rezitation (Tilâwa) beizuwohnen. Denn der Koran beherbergt einen solchen Reichtum, dass man in ihm Dinge findet, die man mit dem reinen Verstand vielleicht in langen Jahren hätte nicht finden können. Die Kadr-Nacht angemessen zu verbringen bedeutet, sich der Bedeutung des Korans als Richtschnur für alle Bereiche des Lebens bewusst zu werden und sich ihm mit einem aufgefrischtem Bewusstsein zuzuwenden. Wenn er nicht herabgesandt worden wäre, würde die Menschheit immer noch in Finsternis leben, so wie die Menschheit nicht ohne das Licht und die Wärme der Sonne leben könnte. Die Kadr-Nacht in würdiger Weise zu verbringen heißt, sich erneut dem Koran zu widmen, unser Bewusstsein zu erleuchten, also aus der Finsternis der Nacht ins Licht zu finden.

Im Gegensatz zu vergangenen Völkern hat die Gemeinschaft (Umma) Muhammads (saw), die Möglichkeit, die Belohnung für Tausend Jahre Gottesdienst in einer Nacht zu erhalten. Die Propheten vor Muhammad (saw) wurden jeweils zu einem bestimmten Volk gesandt. Der Koran aber richtet sich bis zum Ende der Welt an die gesamte Menschheit. Die Umma Muham-

mads (saw) ist der besonderen Belohnung würdig, da sie den Koran bis ans Ende der Tage trägt und dafür sorgt, dass er verstanden und gelebt wird. ■

Übersetzung: Ali Mete

¹ Sure Duchan, [44:1-3]; Sure Bakara, [2:2]

² Sure Bakara, [2:185]

³ Buchârî, Laylatul Kadr, 3; Muslim, Siyâm, 216

⁴ Muslim, Siyâm, 220

⁵ Muslim, Siyâm, 203

⁶ Tadschrid as-Sarih, VI, 313

⁷ Tadschrid as-Sarih, VI, 314

⁸ Tadschrid as-Sarih, VI, 312

Traditionen im Ramadan

– Sahûr und Iftâr

İlhan Bilgü • ibilgu@igmg.de

Zu den aufregenden Zeiten des Monats Ramadan gehören das Sahûr- und das Iftâr-Essen. Unser Prophet hat diese Aufregung selbst gelebt und sie auch seinen Gefährten (Pl. Ashâb) nahegelegt. Er riet der muslimischen Gemeinschaft (Umma) vom Fasten ohne Sahûr und Iftâr ab.

Eines der wichtigen Gepflogenheiten beim Iftâr ist, vor dem Essen Allah zu danken und ein Bittgebet (Duâ) zu sprechen. Der Gesandte Gottes sagte, dass die Bittgebete des Muslims während dem Iftâr angenommen werden, da er seine Bedürfnisse und Wünsche, die an sich nicht verboten sind, während des Fastens, um Allahs Willen hinten anstellt. Unser Prophet empfahl den Muslimen vor dem Iftâr zu beten: *„Das Bittgebet des Fastenden während dem Iftâr wird nicht abgewiesen.“* (İbni Mâdscha, Siyâm, 48) Je nach Situation verlängerte er das Iftâr-Bittgebet oder verkürzte manchmal auf *„Bismillâh! Alhamdulillah“* (*„Im Namen Allahs! Dank sei Allah!“*). Ein weiteres seiner Bittgebete lautete: *„Allahumme laka sumnâ wa alâ rizkika aftarânâ. Fa takabbal minnâ. Innaka antas samîul alîm.“* (*„O Allah! Wir haben für Dich gefastet und haben mit den Gaben, die Du uns gegeben hast, unser Fasten beendet. Nehme dieses Fasten und dieses Bittgebet von uns an! Denn Du bist es, der alles hört und weiß!“*). (Abû Dâwûd, Sawm, 22)

Muhammad (saw) hat im Gegensatz zu den heuti-

gen Muslimen sein Fasten gleich zu Beginn des Iftârs gebrochen und den Sahûr soweit es geht herausgezögert. Er sagte: *„Mein Umma wird im Guten bleiben, solange sie den Sahûr bis zum Endzeitpunkt herauszögert und sich beim Iftâr beeilt.“* Dies wurde somit zu einer Regel für die Muslime. Bei einer bekannten Überlieferung wird dies folgendermaßen erläutert: Der Prophet hatte zwei Gebetsrufer (Sing. Muazzin). Bilâl (ra) und Abdullâh bin Ummu Maktûm. Bilâl (ra) rief den Gebetsruf (Azan) kurz vor der Morgenröte, aber Abdullâh bin Ummu Maktûm rief ihn genau während dem Morgengrauen. Der Gesandte Gottes sagte diesbezüglich: *„Bilâl ruft den Azan, wenn es Nacht ist. Esst und trinkt - bis Abdullâh den Azan ruft.“*

Unser Prophet riet den Muslimen zum Iftâr und ebenso zum Sahûr. Er sagte *„Steht zum Sahûr auf und esst (etwas). Denn wahrlich, beim Sahûr gibt es eine Bereicherung für euch“* (Nasâi, Siyâm, 18, 19) und wies auf den Segen (Baraka) des Sahûrs hin. Also ist es nicht richtig zu denken, dass man nicht zum Sahûr aufzustehen braucht, weil das Fasten ohnehin daraus bestehe, am Tag nichts zu essen und zu trinken. Der Rat, zum Sahûr aufzustehen, zielt auch darauf ab, die Geschöpfe Allahs vor den natürlichen Folgen von Hunger und Durst zu schützen. Gottesfurcht (Takwâ) bedeutet nicht, zu fasten, weil es so befohlen wurde, sondern der Sunna des Propheten zu folgen und sich in Dankbarkeit (Schukr) für alle Gaben an den Schöpfer zu wenden.

Ohnehin geht es beim Fasten nicht darum, den Gläubigen vom Essen und Trinken abzuhalten. Vielmehr ist es Sinn des Fastens, dass der Fastende sich und seine Triebseele (Nafs) unter Kontrolle zu halten lernt. Zum Beispiel hat unser Prophet gelehrt, dass das Fasten kei-

nen Wert hat, solange man Lug und Betrug nicht unterlässt: „Für Allah hat es keine Bedeutung, dass jemand, der das Lügen und den Betrug nicht unterlässt, sich des Essens und Trinkens enthält.“ (Buchârî, Sawm, 8) Der wahre Sinn des Fastens liegt also in der Kontrolle der Triebseele. Der erste Schritt hierfür ist, wenn es auch schwer zu sein scheint, um Allahs Willen zum Sahûr aufzusteigen.

Eine der Gepflogenheiten des Iftâr ist die Gastfreundschaft. „Und dient Allah und gesellt ihm nichts bei. Und zu den Eltern sollt ihr gütig sein und zu den Verwandten, den Waisen, den Armen, dem verwandten Nachbarn, dem fremden Nachbarn, dem Gefährten zur Seite, dem Sohn des Weges und denen, die eure rechte Hand besetzt. Allah liebt nicht, wer eingebildet und prahlerisch ist.“ (Sure Nisâ, [4:36]). Die Güte, auf die in diesem Vers hingewiesen wird, gilt sich auch für den Iftâr. Deswegen lud unser Prophet selbst die Armen seiner Gemeinschaft, seine Verwandten und Gefährten zum If-

lohnung des Fastenden gleich bleibt“, womit er auf die Belohnung der Freundlichkeit gegenüber Gästen, Freunden und Verwandten aufmerksam macht.

Die Bewirtung von Gästen beim Iftâr, welche sogar von nicht zum Fasten verpflichteten Kindern herbeigesehnt wird, fördert den Zusammenhalt und die Geschwisterlichkeit. Eine weitere Eigenschaft des gemeinsamen Iftârs um Allahs Willen ist die Möglichkeit, gemeinsam seine Dankbarkeit auszudrücken. Dies ist die Absicht, wenn die Muslime das Essen „Bismillâh“ sagend beginnen und es mit „Alhamdulillah“ beenden. Deswegen gehören gegenseitige Einladungen zum Iftâr. Die Organisation und Finanzierung von Iftâr-Essen in den Moscheen, speziell für jene, die keine Möglichkeit zum richtigen Essen haben, eine schöne Tradition im Ramadan dar.

Da das Fasten eine Möglichkeit ist, sein Ego zu zügeln, sollte man während dem Sahûr und Iftâr nicht übermäßig essen und somit verschwenderisch sein. Be-

târ ein und nahm auch Einladungen an. Er riet den wohlhabenden unter seinen Gefährten, sich jeden Tag um die Ärmsten in der Gemeinschaft, nämlich die Ashab-i Sufya, zu kümmern. Er sagte in einem Hadith: „Wer an Allah und an den Tag der Abrechnung glaubt, soll seinen Nachbarn nicht stören. Wer an Allah und an den Tag der Abrechnung glaubt, soll seinen Gast bewirten. Wer an Allah und an den Tag der Abrechnung glaubt, soll entweder Nützliches sagen oder schweigen!“ (Buchârî, Adab, 29-31) Er zählte die gute Nachbarschaft, Gastfreundschaft und das sinnvolle Gespräch zusammen mit dem Glauben (Îmân) an Allah auf. Der Gesandte Allahs wies darauf hin, dass die vollkommene Kontrolle des Egos nur auf diese Weise möglich ist. In einem anderen Hadith sagte er: „Ein Muslim, der einen Muslim bewirtet, bekommt die gleiche Belohnung wie die des Fastenden, wobei die Be-

sonders an warmen Tagen entsteht das Verlangen nach mehr Nahrungsaufnahme. Das kann sogar so weit gehen, dass man glaubt, gar nicht mehr satt zu werden. Wenn man aber mehr als gewöhnlich zu sich nimmt, verfällt man dem Verlangen der Triebseele, die immer mehr fordert. Das führt zu einem unnötigem Hungergefühl und zu mehr Zeitaufwand für die Essensvorbereitungen. Aufgrund dessen ist die Vorbereitung von zu viel Essen, das nicht benötigt wird, eine Verschwendung. Das ist auch so, wenn man meint, das Essen am nächsten Tag zu servieren. Denn heutzutage ist es nicht üblich, übriggebliebenes Essen aufzubewahren. Dies ist Verschwendung und widerspricht dem Sinn des Fastens, das darauf abzielt, sich von Sünden zu entfernen. ■

Übersetzung: Feyzanur Soysal

Dschâhiz

Mehmet Genç • mehmet-genc@gmx.de

Dschâhiz war ein vielschichtiger Gelehrter des 8. und 9. Jahrhunderts. Er lebte und wirkte in der „Blütezeit“ der islamischen Kultur. Gerade diese Zeit und sein Lebensort (Irak) trugen zu seinem großen Erfolg bei. Er verfasste unzählige Werke zu den verschiedensten Themen der Gelehrsamkeit.

Historischer Kontext

Die zweite große Dynastie der islamischen Geschichte war die der Abbasiden. Diese dynastische Herrschaft begann im Anschluss an die umayyadische Dynastie, welche ihre Macht seit der Behauptung der Abbasiden ab dem Jahre 750 endgültig abgeben musste. Die Abbasiden gerieten im Jahre 945 unter die Herrschaft der schiitischen Buyiden, womit die abbasidische Herrschaft faktisch beendet wurde. Bis zur Zerstörung der Hauptstadt Bagdad im Jahre 1258 durch die Mongolen blieb das Kalifat, als ein rein repräsentatives Amt des sunnitischen Islams, erhalten.

Unter der abbasidischen Herrschaft fand die arabisch-islamische Kultur ihren Höhepunkt. Man spricht hier auch von der „Blütezeit des Islams“. Im 7. und 8. Jahrhundert gab es mit dem wirtschaftlichen Wohlstand der Menschen auch eine rege Stadtkultur. In diesem Zusammenhang war wohl der Kalif al-Ma'mûn (gest. 833), Sohn des Kalifen Hârûn ar-Raschîd (gest. 809), einer der wichtigsten und prägenden Kalifen. al-Ma'mûn ist vor allem für seine Unterstützung der mu'tazilitischen Theologie und der Förderungen der Wissenschaften bekannt geworden. So hatte er beispielsweise versucht, die Doktrin der Erschaffenheit des Korans zur „Staatsdoktrin“ zu erheben, was ihm aber letztendlich nicht gelungen ist.

Im Bereich der Wissenschaften hat al-Ma'mûn mit der Gründung des „Hauses der Weisheit“ (Bayt al-ḥikma) einen unschätzbaren Beitrag nicht nur für die islamische Kultur geleistet. In diesem „Wissenszentrum“ in Bagdad wurde eine Vielzahl von Werken, vor allem aus dem Griechischen, in das Arabische übersetzt. Das Spektrum dieser Werke reichte von Philosophie über Medizin bis hin zur Mathematik. Es arbeiteten neben Muslimen auch Juden und Christen Seite an Seite. Die Inhalte dieser Werke wurden von verschiedenen muslimischen Gelehrten

aufgegriffen und weiterentwickelt. Später sollte auch Europa von diesen Werken und Übersetzungen ihren Nutzen ziehen.

Sein Leben

Einer dieser Gelehrten war der unter dem Namen Dschâhiz (gest. 869) bekannte Gelehrte Abû Uthmân Amr bin Baḥr bin Mahbûb al-Dschâḥiz al-Kinânî. Dieser vielseitige Gelehrte ist vermutlich zwischen den Jahren 767-777 in Basra geboren worden. Den (Spitz-)Namen *Dschâhiz* hat er aufgrund seiner „großen Augen“ bekommen. Basra erlebte während seiner Jugendzeit eine seiner Blütezeiten im Bereich der Wissenschaften und Kultur. Viele große Gelehrte wie Ḥalîl bin Aḥmad, Sibawayh, Aṣmaî, oder Abû Zayd al-Ansârî befanden sich damals in der Stadt Basra. Dschâhiz nahm an dem Unterricht dieser Gelehrten teil und studierte somit Grammatik, Poesie, Geschichte und Literatur. Er besuchte auch die in der Moschee veranstalteten Lehrunterweisungen und nahm an den (Gedicht-) Vorträgen am Marktplatz, wozu auch Beduinen anreisten, teil. Von den Beduinen lernte er auch die „reine“ arabische Sprache. Zudem verfolgte er die Auseinandersetzungen zwischen den verschiedenen Rechtsschulen und deren Theologen. Manchmal reiste er zu diesem Anlass bis nach Bagdad oder Kufa.

Der Kalif al-Ma'mûn wurde auf die verschiedenen Werke von Dschâhiz aufmerksam. Aus diesem Grund wurde Dschâhiz um das Jahr 815 vom Kalifen nach Bagdad gerufen. Seitdem befand sich Dschâhiz meist in Bagdad und Samarra in der Nähe der „Staatsführung“ und verfasste diverse Werke, wofür er auch reichlich entlohnt wurde. Auf diese Weise führte er seine Arbeiten fort, bis im Jahre 861 der Kalif al-Mutawakkil alallâh ermordet wurde.

In Bagdad profitierte Dschâhiz von den übersetzten Werken des Aristoteles. Dies trug sicherlich auch dazu bei, seine eigenen Gedanken bezüglich des Kalâm zu festigen. Seinen Lebensunterhalt bestritt Dschâhiz aus den Erträgen seiner Werke.

Zwischen den Jahren 835-847 erreichte Dschâhiz den Gipfel seines Schaffens. Viele seiner Abhandlungen aus dieser Zeit hat er dem Wezier Ibnu' z-Zayyat Muḥammad bin Abdulmalik gewidmet. Er besuchte in dieser Zeit die Städte Damaskus, Humus und Antakya. Als Ibnu' z-Zayyat verstarb, wurde er zwar verhaftet, aber später wieder von Aḥmad bin Abû Duâd freigelassen. Daraufhin widmete er

einige seiner Werke Abû Duâd und dessen Sohn Muhammad. Zwischenzeitlich hatte es der Kalif al-Mutawakkil alalâh in Erwägung gezogen, Dschâhiz als Privatlehrer für seine Kinder einzustellen, wobei er aufgrund seiner unansehnlichen Gesichtes wieder davon Abstand nahm.

Zu seinem Lebensende hin war Dschâhiz gelähmt und erkrankte an Gicht. Im Alter von etwa 95 Jahren starb er im Jahre 869 in Basra.

Dschâhiz und seine Werke

Auch wenn Dschâhiz eine beachtliche Rolle innerhalb der islamischen Geistesgeschichte spielt, wurde er als Schriftsteller und Literat bekannt. Obwohl sich bereits hervorragende Persönlichkeiten wie Ibni Mukaffa oder Sahl bin Hârûn einen Namen gemacht hatten, stellt Dschâhiz mit seinen Werken den Höhepunkt der arabischen Prosaliteratur da. Eine seiner Ansichten als Literat war z. B., dass ein Buch zum einen möglichst einfach und verständlich verfasst werden müsse und zum anderen, dass wichtige Details für das Verständnis nicht weggelassen werden dürften. Ansonsten bestehe die Gefahr, dass der Autor nur von Menschen mit höherer Bildung verstanden wird.

Dschâhiz, als ein hervorragender Vertreter der arabisch-islamischen „Blütezeit“, hat sowohl „religiöse“ als auch „nicht-religiöse“ Werke verfasst. Der Umstand, dass er in der Stadt Basra, die als Hochburg der „Rationalisten“ galt, geboren wurde, erlaubte es ihm von den vielen Möglichkeiten der damaligen Zeit zu profitieren.

Über die Anzahl seiner Werke gibt es zwar keine genauen Angaben, jedoch kann davon ausgegangen werden, dass es wohl mehrere Hundert waren. Der französische Wissenschaftler Charles Pellat (gest. 1992) hat 244 Werke von Dschâhiz benennen können. Davon sind Fünfundzwanzig komplett erhalten geblieben, wohingegen Fünfundsechzig nur noch teilweise vorhanden sind. Um einen Überblick über die zahlreichen Themen zu bekommen, die Dschâhiz behandelt hat, folgt nun eine kleine Auswahl aus seinen Werken.

In dem Bereich der Sprachwissenschaften hat Dschâhiz z. B. das Werk al-Bayân wat-tabyîn verfasst. In diesem Werk beschreibt er die Besonderheiten der arabischen Sprache sowie die besondere Begabung der Araber im Bereich der Poesie und Rhetorik.

Zum Bereich des Kalâm und den Rechtsschulen hat er z. B. das Werk al-Uthmâniyya geschrieben. In dieser Schrift verteidigt er die ersten drei Kalifen entgegen der schiitischen

Position. Dabei stellt seine sozio-psychologische und historische Betrachtungsweise eine Besonderheit da. In seiner Schrift Taswibu Ali fi taḥkîmil-ḥakamayn verteidigt er den 4. Kalifen Ali (ra) gegen die Charidschiten und versucht die Richtigkeit der Entscheidung Alis (ra) zu beweisen.

Im Bereich der Ethik und Moral (Achlâk) hat Dschâhiz ebenfalls eine Reihe von Schriften verfasst. Eine davon ist das Kitâbul-Maḥâsin wal-aḍḍâd. In diesem Buch untersucht er aus psychologischer Perspektive die guten und schlechten Handlungen von Menschen.

Ein anderer Bereich den Dschâhiz behandelt, ist Kunst und Handel. Hierzu zählt sein Werk Kitâbut-Tabassur bit-tidschâra, in dem er sich mit der Herstellung, Qualität und dem Handel von Schmuck oder ähnlich wertvollen Dingen auseinandersetzt.

Das wichtigste Werk von Dschâhiz ist wohl das Werk Kitâbu'l-Ḥayawân, welches „enzyklopädische“ Ausmaße hat und sich mit verschiedensten zoologischen Themen befasst.

Schon allein das weite Spektrum seiner Werke verdeutlicht, wieso Dschâhiz einen so großen Bekanntheitsgrad in der Vergangenheit als auch heute noch innehat. Dschâhiz ist wohl einer der herausragendsten Vertreter der arabisch-islamischen Kultur des 9. Jahrhunderts. Eine vielseitige Persönlichkeit, die sich nicht nur mit klassisch „religiösen“, sondern auch mit einer Reihe von anderen Inhalten auseinandergesetzt hat. Er lebte in einer Zeit, in der die wissenschaftlichen Bestrebungen auf ihrem Höhepunkt angelangt waren. Diese „Blütezeit“ trug auch zum großen Erfolg seiner Werke bei. ■

Zeichnung eines Straußes im bekannten „Buch der Tiere“ des Dschâhiz

Literatur:

- Pellat, Charles (1969): The life and works of Jahiz. Translations of selected texts. 1. publ. in Engl. London: Routledge & Kegan Paul (<<The>> Islamic world series).
- Heine, Peter (2006): ‘Abbasiden. In: Islam-Lexikon A-Z. Geschichte - Ideen - Gestalten. überarbeitete und aktualisierte Neuausgabe, Freiburg, Basel, Wien: Herder (Herder Spektrum).
- Kaya, Mahmut (1992): Beytülhikme. In: İslam Ansiklopedisi. Bd. 6. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Richards, D.S. (1998): al-Jâhîz. In: Meisami, Julie Scott: Encyclopedia of Arabic literature. London: Routledge.
- Şeşen, Ramazan (1988): Câhîz. In: İslam Ansiklopedisi. Bd. 7. Türkiye Diyanet Vakfı.

Die Wahl der Türkei

İlhan Bilgü • ibilgu@img.de

Am 12. Juni hat die Türkei gewählt. Das Ergebnis der seit acht Jahren regierenden AKP (Partei für Gerechtigkeit und Aufschwung) war ernüchternd. Sie hat Parlamentssitze verloren, obwohl sie rund 50 Prozent der Stimmen erhielt. Nach der Wahl konstatierte nahezu jede Partei einen vermeintlichen Erfolg. Weil die AKP die recht hohe Wahlhürde von 10 Prozent nicht mehr zu ihrem Vorteil nutzen konnte, machte sie ihren Erfolg nicht an der Anzahl ihrer gewählten Volksvertreter fest, sondern an dem Prozentsatz der erhaltenen Stimmen. Die CHP (Republikanische Volkspartei) rühmte sich mit einem Anstieg sowohl der Stimmen als auch der Parlamentssitze. Parteiinterne Konflikte überschatteten jedoch die Freude. Die einzig erfolgreiche Bewegung ist wohl die BDP (Partei des Friedens und der Demokratie) und die aus linken Gruppen bestehende, jedoch von der BDP dominierte Fraktion. Indes sah die MHP (Partei der Nationalistischen Bewegung), die sowohl Stimmen als auch Sitze einbüßte, ihren Erfolg in der Überschreitung der 10-Prozent-Hürde.

Von Interesse waren auch die Ergebnisse zweier weiterer Parteien. Zum einen die Saadet Partei (Partei der Glückseligkeit), deren Vorsitzender Prof. Dr. Necmettin Erbakan Ende Februar verstarb und die deshalb mit einem neuen Vorsitzenden in die Wahlen ging. Zum anderen die HAS Partei (Partei der Stimme des Volkes), deren Gründer und Vorsitzender, Prof. Dr. Numan Kurtulmuş, sich vergangenen Sommer nach Konflikten von der Saadet Partei trennte, als dessen Vorsitzender er zuvor fungiert hatte. Es ist ernüchternd, dass die Anzahl an Stimmen beider Parteien sogar unter den Umfrageergebnissen des Vorjahres liegt. Nichtsdestotrotz ernannte sich die Saadet Partei zur vom Volk gewählten außerparlamentarischen Opposition, während der HAS Partei zufolge ihre Arbeit gefruchtet habe und man sich bei den nächsten Wahlen auf einen Wahlsieg vorbereiten müsse. Die nicht zufriedenstellenden Wahlergebnisse verdeutlichen zumindest, dass die Saadet Partei ihre festen Stammwähler hat.

Dass sich die wichtigsten Diskussionen nach den Wahlen hauptsächlich auf eine mögliche Verfassungsänderung konzentrierten, lässt vermuten, dass es zu einer solchen Veränderung kommen wird. Doch auch wenn die AKP und

CHP Zeichen der Einigkeit in dieser Angelegenheit erkennen lassen, bleibt offen, ob sie im Sinne des Volkes ausfallen wird. In den Verlautbarungen der Parteien treten nämlich mehr jene Bereiche in den Vordergrund, in denen keine Kompromisse geschlossen werden sollen. Dies wiederum versperrt den Weg zu einer Einigung.

Als eine Partei mit einem so hohen Anteil an den Stimmen sollte es für die AKP, die seit 2002 ihre Position festigen konnte, keine Hindernisse geben, eine zivile Verfassung durchzusetzen. Auch die nicht ausreichende Anzahl an Parlamentssitzen dürfte kein Vorwand sein. Das Wahlvolk hat die AKP nicht umsonst erneut zur Regierung gewählt. Vor allem der Druck, der immer noch auf der religiösen Bevölkerung ausgeübt wird, sollte aufgehoben werden. Es sollte Koran- und Religionsunterricht in den Moscheen geben können, die Absolventen der Imam-Hatip-Schulen sollten die gleichen Zugangschancen zu den Universitäten bekommen und kopftuchtragende Studentinnen sollten endlich nicht mehr aufgrund ihrer Kleidung diskriminiert werden. Dies sind die Erwartungen der Wähler, die sich nun keine weiteren Vorwände anhören möchten.

In dieser Hinsicht sollte die AKP zumindest gegenüber ihren eigenen Wählern aufrichtig sein. Sie sollte keine falschen Hoffnungen wecken. Die Behauptung, ihr seien aufgrund gesetzlicher oder verfassungsrechtlicher Richtlinien die Hände gebunden, kann nicht als Ausflucht hingenommen werden. Denn die anderen Parteien diesbezüglich zu überzeugen ist nicht Aufgabe der Wähler, sondern liegt in der Verantwortung der AKP.

Eine wichtige Rolle bei der Durchsetzung einer zivilen Verfassung spielt die BDP (Partei des Friedens und der Demokratie). Sie täte gut daran, ihre ethnisch orientierten Blickwinkel zu ändern und ausgehend von der zunehmend positiven Haltungen der AKP und CHP einen einvernehmlichen Weg zu beschreiten. Alles andere wäre eine Missachtung des Wählers, der eine Zusammenarbeit wünscht. Dies dürfte der BDP auch helfen, mehr zu sein als eine regionale, ethnisch begrenzte Partei.

Die im Parlament vertretenen Parteien haben nicht das Recht, den Vorteil der eigenen Partei dem Vertrauen und den Hoffnungen ihrer Wähler und des Volkes vorzuziehen. Nachdem das Volk dieses Parlament gewählt hat, obliegt es den einzelnen Parteien, ihre Versprechen einzuhalten. Hier haben nun die Parteien die Wahl. ■

Übersetzung: Ali Mete

"Kim bir oruçluyu iftar ettirirse oruçlunun sevabı kadar sevap kazanır.
Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez." Hadis/Tirmizi, Savm: 82

Ramazan paylaşmaktır, paylaşmak ibadettir.

Mazlum ve Mağdurların iftar ve
sahurlarını bereketlendirin!

Ramazan Kumanyası

- Gıda Paketi
- Bayramlık Elbise

Ramazanın 22'sinden sonra gelen yardımlar Ramazan ayı sonrası gıda yardımı olarak dağıtılacaktır.

**IGMG Hilfs- und
Sozialverein**

**MAZLUM VE
MAĞDURLAR
İÇİN EL ELE**

IGMG Hilfs- und Sozialverein e.V.

Banka: Kreissparkasse Köln • Banka kodu (BLZ): 370 502 99
Hesab No. (Konto): 0184273164
Amaç (Verwendungszweck): {Kampanya}, {Adresiniz}

Yurtdışı Havale Bilgileri (Auslandsüberweisung)
IBAN: DE 7537 0502 9901 8427 3164 • BIC: COKSDE 33

IGMG Sosyal Yardım Derneği

Boschstraße 61-65 • 50171 Kerpen
Tel.: +49 (0) 2237 - 929 42-0
Fax: +49 (0) 2237 - 929 42-42
E-Mail: info@igmg-hilft.de

www.igmg-hilft.de

2011
UMRE

"Kim Ramazan'da Umre yaparsa benimle Hac yapmış gibi olur."
(Hadis-i Serif)

EFENDİMİZİN MÜJDESİNE UMREYE

2011 ramazan umre
programları

Bir Yılın Sonunda Ailenize Verebileceğiniz
En Güzel Hediye...

IGMG Hadsch-Umra Reisen GmbH

Boschstraße 61-65, D-50171 Kerpen

Telefon: +49 (0) 2237 656 310/311

E-Posta: info@igmghacumre.com

www.igmghacumre.com

